KOLLEKTIIVSES JUHTIMISES PEITUB JÕUD

A-27978

KOLLEKTIIVSES JUHTIMISES PEITUB JÕUD

SOVHOOSIDE JA KOLHOOSIDE
PARTEIORGANISATSIOONIDE
TÖÖKOGEMUSI

KIRJASTUS «EESTI RAAMAT»
TALLINN 1966

333 N
K 63

Koostanud R. Vassa
Kaanekujundus H. Mikiver

2
Tartu Riikliku Ülikooli
Raamatukogu
68381

EESSÕNA

Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei XXIII kongressi resolutsioonis öeldakse, et kongress peab esmajärgulise tähtsusega ülesandeks edendada põllumajandust NLKP Keskkomitee 1965. aasta märtsipleenumil väljatöötatud majanduslike abinõude süsteemi alusel. Seega peab kõigi põllumajanduslike parteiorganisatsioonide tähelepanu keskpunktis olema nende abinõude järjekindel ellurakendamine neile omaste organiseerimis- ja kasvatustöö meetodite abil.

Märtsipleenumist on möödunud juba üle aasta. Selle aja jooksul on vabariigi kolhoosid ja sovhoosid teinud ära suure töö põllukultuuride saagikuse ja loomakasvatuse produktiivsuse tõstmiseks ning kõigi tootmisharude rentaabluse suurendamiseks. Mis aga kõige tähtsam: märtsipleenumi otsused lõid kindla majandusliku aluse näol soodsad tingimused kolhoosi- ja sovhoositootmise edasiarendamiseks käesoleval viisaastakul.

Kuid uued suured ülesanded nõuavad ühtlasi ka maa parteiorganisatsioonide võitlusvõime edasist tõstmist ja nende organiseerimistöö täiustamist, et parteitöö tase kolhoosides ja sovhoosides vastaks kaasaja nõuetele ja tagaks NLKP XXIII kongressi otsuste realiseerimise ja viie aasta plaani eduka täitmise.

Vabariigi põllumajanduslikel parteiorganisatsioonidel on juba rohkesti häid organiseerimis- ja kasvatustöö kogemusi, mille rakendamine aitab paremini lahendada eelseisvaid ülesandeid. Käesoleva brošüüri eesmärgiks ongi tutvustada lugejaid kolhooside ja sovhooside parteiorganisatsioonide mõningate töökogemustega. Partei-algorganisatsioonide sekretärid jutustavad sellest, mida neil on juba tehtud NLKP Keskkomitee märtsipleenumi otsuste täitmiseks ja mida tehakse NLKP XXIII kongressi otsuste elluviimiseks. Need kogemused võivad pakkuda huvi nii maa parteitöötajatele kui ka põllumajandusaktiivile, kellele käesolev brošüür ongi mõeldud.

KOOSTAJA

KAADRI ÕPETAMINE JA KASVATAMINE ON EDU ALUS

O. LEPP

R. Pälsoni nimelise sovhoosi parteibüroo sekretär

Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei XXIII kongress rõhutas, et kommunistliku ülesehitustöö ülesannete järjest kasvav mastaap ja keerulisus esitab suuremaid nõudeid kaadri valiku, edutamise ja kasvatamise suhtes.

Ka R. Pälsoni nimelise sovhoosi kommunistid on pidanud üheks kõige tähtsamaks küsimuseks partei-algorganisatsiooni töös sovhoosikaadri õpetamist ja kasvatamist, inimeste õiget valikut ning töölepaigutamist. Need probleemid on juba pikemat aega püsinud meie parteibüroo tähelepanu keskpunktis. Oleme kasutanud mitmesuguseid töövorme ja -meetodeid.

Kõige rohkem pöörame tähelepanu kaadri õppima suunamisele kaugõppe teel, tootmistööd katkestamata.

Esmajoones oleme suunanud õppima neid töötajaid, kellest loodame saada sovhoosile tublisid spetsialiste. Haridustaseme tõstmine on nüüd muutunud sovhoositöötajatele auasjaks. Töö kõrvalt õppimist püüame kõigiti soodustada ja loome inimestele selleks vajalikud tingimused.

Praegu õpib meil kõrgemates õppeasutustes ja tehnikumides kaugõppe teel 26 sovhoositöötajat, töölisnoorte õhtukeskkoolis aga üle 30 inimese. Seega täiendab meil oma teadmisi töö kõrvalt ligemale 20% sovhoosi alaliste töötajate üldarvust.

Mida see sovhoosile annab? Enamiku sovhoosi juhtivatest töötajatest — spetsialistid, osakonnajuhatajad, brigadirid — oleme edutanud meie oma kaadri hulgast. Meie töötajasperes on vähe inimesi, kes on tulnud siia mujalt. Küll aga on meie inimesi edutatud vastutavamale töökohale teistesse sovhoosidesse. Praegu töötavad sovhoosidirektoritena meie endine peaagronoom Kaarel Tamm (Otepää sovhoosis) ning endised osakonnajuhatajad Kaljo Otsmaa ja Arno Samarüütel (Assamalla ja Kõrgemäe sovhoosis).

Et õigesti valida ja kasvatada kaadrit, kontrollib parteibüroo pidevalt töötajatele antud ülesannete täitmist, õpib tundma nende eeldusi, võimeid, iseloomu, häid ja halbu külgi..Sageli peame ühe või teise töötaja valikul ja edutamisel nõu kommunistidega ja kuulame nende arvamust. Kaadri kasvatamise ja valiku küsimused on regulaarselt parteibüroo istungite ja parteikoosolekute päevakorras. Meie eesmärgiks on õppida inimest enne hästi tundma ja alles siis soovitada teda vastavale kohale.

Sovhoosis kujunenud tava kohaselt ei peeta inimeste edutamisel silmas mitte ainult töökust ja organiseerimisvõimet, vaid ka seda, kuidas ta täiendab oma teadmisi, jätkab õppimist. Kaasaegne tootmine nõuab avara silmaringi, heade erialaste ja poliitiliste teadmistega nõudlikke majandusjuhte, kes suhtuvad töötajatesse tähelepanelikult, hoolitsevalt. Tootmisjuht peab kasvatama oma alluvaid, kuid selleks on tal endal vaja kasvada. Mille järgi me otsustame, et noor spetsialist, kes saabus majandisse, vastab just neile omadustele? Selleks tuleb talle pidevalt tähelepanu pöörata, jälgida tema tööd ja kui vaja, siis teda abistada ja õpetada. Tavaliselt laseme noorel spetsialistil alustada «teenistusredeli alumiselt pulgalt», et hoida ära vastupidist. Mõnele noorele töötajale see ei meeldi, kuid kaadri õige valiku ja kasvatamise seisukohalt on selline taktika vajalik.

Suurem osa sovhoosi juhtivast kaadrist alustas madalamalt töökohalt. Paljud neist omandasid kaugõppe teel erihariduse või õpivad praegu.

Elmut Heinpalu ja Alar Vettik lõpetasid omaaegse Avanduse põllunduskooli. Esimene neist tuli sovhoosi 1953. aastal ja määrati brigadiriks, seejärel edutati Edro osakonna juhatajaks, 1962. aastal aga usaldati talle sovhoosi peazootehniku vastutusrikas koht. Heinpalu õpib praegu kaugõppe teel zootehnikumi IV kursusel.

Alar Vettik hakkas sovhoosis tööle melioraatorina, 1958. aastast on ta sovhoosi peaagronoom ja direktori asetäitja tootmisalal. Möödunud aastal lõpetas A. Vettik tehnikumi kaugõppe teel ja õpib praegu Eesti Põllumajanduse Akadeemias.

Elmar Leissoo tuli sovhoosi 1952. aastal ja töötas algul elektrikuna. Ta edutati remonditöökoja juhatajaks, möödunud aastast alates aga töötab peamehaaniku kohal. Leissoo lõpetab sel aastal polütehnikumi. Ehituskümnik Ernst

Haiba oli varem meil ehitustööline, hakkas õppima ehitustehnikumis ja lõpetas selle käesoleval aastal.

Eesti Põllumajanduse Akadeemias õpivad kaugõppe teel põllundusbrigadirid Raul Ehamaa ja Arvi Kask, raamatupidajad Tiiu Vaab ja Elvi Jurtom, garaažijuhataja Juhan Viirok ning melioraator Arvi Nurk.

Endel Karu oli ehitustööline, siis traktorist ja nüüd juhib edukalt brigaadi ning õpib ühtlasi tehnikumis. Eesrindlik põllutööline Hilma Karro on töötanud sovhoosis kümme aastat, ta õpib tehnikumi IV kursusel. Mehhaniseerimistehnikumi samal kursusel õpivad ka remonditöökoja juhataja Kaljo Hiire ja traktorist Olev Hiie. Seesuguseid näiteid võib tuua palju ja mitmesuguse kutsealaga inimeste kohta.

Suurt tähelepanu on parteibüroo pööranud ka noorte edasiõppimisele. Oleme suunanud noori Eesti Põllumajanduse Akadeemiasse, tehnikumidesse ja kutsekoolidesse. Ja kuigi mitmed neist on läinud Nõukogude armeesse aega teenima, õpib praegu EPA-s viis ja tehnikumides samuti viis meie sovhoosi stipendiaati. Need on meie tulevased spetsialistid.

Inimesed, kes on sovhoosis aastaid eeskujulikult töötanud, on meie kullafond. Ja me oleme püüdnud neid ka väärilselt hinnata. Sovhoosile Rudolf Pälsoni nime andmise viieteistkümnenda aastapäeva puhul seadsime sisse rinnamärgi «Kauaaegse ja laitmatu töö eest». Märgi saavad need meie tublimad, kes on sovhoosis pidevalt töötanud 15, 20 või 25 aastat, silmapaistvamad eesrindlased aga ka lühema staaži korral.

Kuid me ei piirdu ainult inimeste suunamisega õppeasutustesse, vaid hoolitseme samal ajal ka selle eest, et neil oleks võimalik omandada erialaseid teadmisi kohapeal.

Meil oli puudus traktoristidest. Traktoreid saame kogu aeg juurde, aga inimesi nende jaoks pole kusagilt võtta. Seepärast korraldasime möödunud talvel sovhoosis traktoristide kursused, kus õppis kakskümmend meie töötajat, kes kevadel läksid juba traktoritega põllule.

Parteibüroo peab väga tähtsaks ka töötajate ideelis-poliitilise taseme tõstmist. Sovhoosis tegutseb poliitkool, kus propagandistiks on sovhoosi direktor V. Lehtla. Korrapäraselt peetakse loenguid ja vestlusi, töötavad agitaatorid. Paljud meie inimesed täiendavad oma poliitilisi teadmisi iseõppimise teel. Rohkesti loetakse ajalehti ja aja-

kirju: keskmiselt tellib iga sovhoosipere kuus ajalehte ja ajakirja. Peaaegu kõigil kommunistidel on tellitud «Eesti Kommunist», ajakirja «Sotsialistlik Põllumajandus» tuleb sovhoosi ligi 50 eksemplari.

Töö kaadriga on otseselt seotud juhtimise täiustamise ja tootmise parema organiseerimise küsimustega, mida parteibürool tuleb koos direktsiooniga lahendada. Näiteks veendusime, et sovhoosi senine töökorraldus ei vasta enam meie materiaal-tehnilisele baasile. Seepärast pidasime vajalikuks moodustada nelja osakonna asemel kaks tugevat osakonda, mis on teineteisest täiesti sõltumatud. Selline töökorraldus hoiab ära arusaamatused, mis varem tekkisid, kui oli vaja mahajäänud osakonna abistamiseks paigutada ümber tehnilisi vahendeid ja inimesi. Teisest küljest suureneb osakondade juhtijate vastutus, kuid ühtlasi ka töötasu.

Rakke osakonna juhatajaks soovitas parteibüroo sovhoosi kauaaegse osakonnajuhataja kommunisti Elmar Heinpalu, Tammiku osakonna juhatajaks soovitasime aga edutada põllundusbrigadiri kommunisti Raul Ehamaa. Osakondadel on nüüd oma spetsialistid, kes otseselt vastutavad osakonna töötulemuste eest. Sovhoosi peaspetsialistid, eriti peaagronoom, saavad seetõttu tegelda nüüd senisest rohkem tootmise üldjuhtimise ja töö organiseerimisega teaduslikel alustel, korraldada katseid, pöörata rohkem tähelepanu tootmisprotsesside ratsionaliseerimise küsimustele, kontrollida paremini töö kvaliteeti jne. Nüüd, kui sovhoos saab juba keskmisi ja isegi suuri saake, kui loomade produktiivsus on hea ning majand töötab kasumiga, ei saa spetsialistid töötada enam vana viisi, vaid peavad oma tähelepanu keskendama tootmisprotsessi täiustamisele, selle detailsele viimistlemisele.

Rääkides tootmise täiustamisest, ei saa mööda minna ka juhtimisstiili täiustamisest. Tootmise organiseerimiseks vajalikke tehnilisi teadmisi omandavad spetsialistid õppeasutustes, samuti ka poliitilisi teadmisi, kuid tõelist juhtimise oskust, s. t. oskust töötada inimestega ei õpetata kusagil. Seda omandatakse kogemuste ja eeskujude varal. Kuid sellest ilmselt ei piisa. Oleks aeg hakata meie spetsialistidele õpetama ka pedagoogikat, sotsioloogiat ja psühholoogiat, samuti tööalast käitumist, kõnelemis- ja esinemisoskust ning teisi tootmisjuhile vajalikke teadmisi. Selle puudujäägi hüvitamiseks otsustasime korraldada käesoleval aastal meie tootmisjuhtidele kord kuus vas-

tavaid loenguid. Selleks palusime appi Rakke keskkooli õpetajaid, samuti oleme kasutanud ka lektoreid väljastpoolt.

Järjekindlalt on parteibüroo tegelnud ka ühiskondlike organisatsioonide töö juhtimise parandamisega, eriti ametiühingu- ja komsomoliorganisatsiooni juhtide abistamise ning kasvatamisega. Kui aastaid tagasi räägiti ametiühingukoosolekutel peamiselt laekumata liikmemaksudest, siis viimasel ajal on arutlusele tulevate küsimuste ring palju laiem. Kõik sovhoosi töötajad on ametiühingu liikmed. Liikmemaksude laekumise plaane ületatakse pidevalt ja ametiühing on suuteline finantseerima mitmesuguseid üritusi, mis muudavad töötajate vaba aja sisukamaks ja huvitavamaks. Meie sovhoosis ei ole põhitööst vabastatud ametiühinguesimeest, kuid ehituskümnik Ernst Haiba esimehena ja ökonomist-normeerija Artur Tralla laekurina tulevad ametiühingutöö juhtimisega hästi toime. Kuna meil suvel ei ole võimalik töötajaile puhkust anda, omab suurt tähtsust nädalalõpu väljasõitude ja ekskursioonide organiseerimine. Nendest võtavad meie töötajad väga aktiivselt osa. Ametiühingukomitee on pööranud tõsist tähelepanu töökultuuri ja heakorrastuse küsimustele. Rajooni rändvimpel «Parima heakorraga sovhoosile» püsib meie sovhoosis ja kaks aastat järjest on ministeerium premeerinud sovhoosi farme parima sanitaarse heakorra eest. Häid tulemusi on saavutatud ka töödistsipliini tugevdamisel ja tööviljakuse tõstmisel.

Sotsialistlik võistlus ja kommunistliku töö liikumine kulgevad sovhoosis edukalt. 1958. aasta lõpul hakkasid Edro farmi loomakasvatajad eesotsas brigadir Loreida Heinpalu, kauaaegse lüpsja Marie Poomi, karjak Voldemar Lillemetsa, noorte lüpsjate Õie Lainevoolu ja Valentina Trikubovaga võitlema farmi kõrge töökultuuri ja tööviljakuse eest. Tulemused olid head, teeniti ära kommunistliku töö brigaadi nimetus. Praegu on brigaadi koosseis küll osaliselt muutunud, sest Marie Poom läks pensionile, Õie Lainevool ja Valentina Trikubova aga teistesse majanditesse brigadirideks, kuid Edro farm on endiselt töökorralduse, töökultuuri ja kõrge tööviljakuse poolest teistele eeskujuks. Edro veisefarm kinnitati möödunud aastal näidisfarmiks ja sai kõrge töökultuuri ja parima sanitaarse heakorra eest vabariiklikul ülevaatusel preemia. Karjak V. Lillemetsa aga autasustati käesoleval aastal medaliga

«Eeskujuliku töö eest». Ühe tsentneri piima tootmiseks kulutatakse Edro farmis 0,5 inimtööpäeva.

Töö noortega on meie partei-algorganisatsioonile eriti südamelähedane. Parteibüroo abistab järjekindlalt komsomoliorganisatsiooni, suunab tema tegevust. Praegu on sovhoosis arvel 23 kommunistlikku noort. Käesoleval aastal võeti komsomoli vastu 5 sovhoosi noort töötajat. Pärast seda kui komsomoliorganisatsiooni sekretäriks valiti Tiiu Vaab, kes töötab sovhoosis raamatupidajana ja õpib EPA kaugõppeosakonnas, elavnes komsomolitöö tunduvalt. Kommunistlikud noored käivad nüüd korrapäraselt koosolekutel, kus vahetavad elavalt mõtteid ning arutavad noorte ees seisvaid ülesandeid. Komsomolikoosolekule kutsutakse alati ka sovhoosi direktor ja parteibüroo sekretär, et pidada nendega nõu ja esitada neile oma pretensioonid ühes või teises küsimuses. Parteibüroo ja direktsioon toetavad alati noorte häid algatusi ja püüavad jõudumööda täita ka nende õigustatud nõudmisi.

Viimasel ajal on meie partei-algorganisatsiooni mõju ja autoriteet sovhoosi töötajate hulgas tunduvalt kasvanud. Partei read täienevad eesrindlike töötajate arvel. Parteiorganisatsiooni töö kaadri kasvatamise ja õige paigutamise osas on aidanud tunduvalt parandada sovhoosi tootmistegevust. 1965. aastal kogus sovhoos 27,1 ts teravilja, 226 ts kartulit ja 674,5 ts hübriidkaalikat igalt külvipinna hektarilt. 1964. aastal saadi teravilja aga ainult 19,6 ts hektarilt. Piimatoodang igalt lehmalt tõusis 1965. aastal 3522 kg-ni (1964. aastal 2906 kg). Tunduvalt paranesid sovhoosi majanduslikud näitajad. Kui 1964. aastal oli tsentneri veiseliha omahind 97,9 rbl., siis 1965. aastal oli see ainult 85,3 rbl. Tunduvalt alanes ka sealiha, piima, teravilja ja kartuli omahind. Kõik see suurendas majandi kasumit. Kui sovhoos 1962. aastal töötas veel kahjumiga, 1964. aastal sai vaid 40 000 rubla kasumit, siis 1965. aastal ületas kasum juba 240 000 rubla.

Teha on veel palju ja ega meil vigu ning puudusigi pole vähe. Kuid kõige tähtsam on see, et NLKP Keskkomitee märtsipleenumi ja partei XXIII kongressi otsustega on loodud nüüd kõik tingimused ja võimalused edasiminekuks. Sovhoosi kommunistid ei säästa jõudu ega energiat nende otsuste elluviimisel.

EESKUJULIK AGROTEHNIKA TAGAB SUURED VILJASAAGID JA KARJA KÕRGE PRODUKTIIVSUSE

J. LUMMO

Tartu sovhoosi parteikomitee sekretär

Tartu sovhoos on suhteliselt noor majand, mis moodustati põhiliselt endistest majanduslikult nõrkadest kolhoosidest. Alles 1964. aasta varakevadel anti sovhoosile juurde veel üle 800 ha põllumaad. Valdavas osas vajavad meie maad veel korrastamist. Palju tööd nõuab maade kuivendamine ja põldude lupjamine. Seetõttu ei ole sovhoos veel suuteline võistlema vabariigi paremate majanditega.

Kuid viimastel aastatel on sovhoosi kõigis tootmisharudes saavutatud siiski märkimisväärset edu. Eriti jõudus oli edasiminek 1965. aastal, mil sovhoosi kollektiiv töötas NLKP Keskkomitee märtsipleenumi otsusega loodud soodsates põllumajanduse arendamise tingimustes. Kui 1964. aastal saadi 1324-hektariselt põllumaalt keskmiseks saagiks 22,6 tsentnerit teravilja, siis 1965. aastal andis 1394-hektarine pind keskmiselt 30,2 tsentnerit hektarilt. Kartulit saadi igalt hektarilt 200 tsentnerit ja hübriidkaalikat 756 tsentnerit. Selliseid saake ei ole siinsed põllud kunagi varem andnud.

Kuidas meie partei-algorganisatsioon aitab kaasa sovhoosimajanduse arendamisele ja milliseid töövorme ning meetodeid me seejuures rakendame?

Oma tegevuses oleme lähtunud parteitöö leninlikust printsiibist, mida rõhutati NLKP XXIII kongressi resolutsioonis: oleme püüdnud leida ja rakendada parteiorganisatsioonile omaseid organiseerimis- ja kasvatustöö meetodeid ning vältida sovhoosi tootmisjuhtide asendamist ja hooldamist pisiasjades.

Pärast NLKP Keskkomitee märtsipleenumit hakkas meie sovhoosi parteiorganisatsioon rohkem tegelema majanduselu parteilise suunamisega. 1965. aasta kevadkülvi eel arutati lahtisel parteikoosolekul, kas majand on valmis külvitöödeks parimatel tähtaegadel ja kõrgel agrotehnilisel tasemel. Eelnevalt kontrollis parteibüroo koos sovhoosi

direktsiooni ja rahvakontrolli grupi liikmetega põhjalikult osakondade valmisolekut külviks. Koosolekul kuulati peaagronoom sm. Piiskopi, peainsener-mehaanik sm. Teedemaa ning osakondade juhatajate informatsioone, analüüsiti puudusi ja võeti vastu lühikesed, kuid asjalikud otsused nende kõrvaldamiseks. Sellel koosolekul said inimesed selge ülevaate, kuidas viiakse sovhoosis läbi külv ja kuidas üht või teist tööd on otstarbekam korraldada.

Kevadkülvi ajal toimus partei-algorganisatsiooni büroo istung, kus arutati juba konkreetselt külvi kulgu osakondade lõikes. Parteibüroo tähelepanu keskpunktis oli külvi kvaliteet.

Nii lahtisel parteikoosolekul kui ka büroo istungil jäi kõlama nõudmine, et iga töötaja peab tundma täit vastutust talle usaldatud ülesannete eduka täitmise eest.

Koristustöödega oli meil 1965. aasta sügisel tõsiseid raskusi. Kuna majandil ei olnud veel piisavalt ladusid ja kuivateid, jõudsid kombainid rohkem vilja koristada, kui seda oli võimalik kuivatada. Teiselt poolt esines tõsiseid puudusi ka kombainide töö organiseerimisel. Tihtipeale sõidutati kombaine mõtlematult ühest osakonnast teise. Sellega kaotati palju kallist tööaega ja tehti asjatuid kulutusi. Kommunistid kritiseerisid teravalt niisugust töökorraldust. Samal ajal kavandati abinõusid kuivatite ja ladude ehitamiseks, et vältida edaspidi vanade vigade kordumist. Praegu ongi käsil kaasaegse kuivati-aida ehitamine, kuhu tuleb ka jõusööda segamise tsehh.

Selleks et süvendada sovhoosi töötajates peremehetunnet ja tõsta nende isiklikku vastutust, organiseerisime koos sovhoosi direktsiooni, rahvakontrolli grupi ja ametiühingukomiteega 1965. aasta sügisel künnitööde ja taliviljade külvi kvaliteedi kontrolli osakondades. See üritus õnnestus meil hästi. Võtsime autobussi, kutsusime kaasa kõik sügiskündi teinud traktoristid ja vaatasime osakondades künnid üle. Traktoristid ise otsustasid, kuidas üks või teine põld on küntud. Nad hindasid väga objektiivselt oma kolleegide tööd. Otse põllul arutati ka läbi, kuidas ühte või teist viga oleks saanud vältida. Traktorist, kelle töö headust seltsimehed parajasti hindasid, närvitses ja higistas rohkem kui mõne autoriteetse riikliku komisjoni ees. Meie mehhanisaatorid ja juhtivad töötajad «raiskasid» selle ürituse peale küll terve päeva, ent kasu oli sellest palju. See oli töömeestele nii aruandeks kui ka väga

õpetlikuks seminariks. Sovhoosi direktsioon pani välja väärtuslikud autasud, mis anti parimatele künnimeestele kätte Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni aastapäeva peol. Sovhoosi parimaks künnimeheks 1965. aastal kuulutati üksmeelselt kommunist Eldur Toots.

Samasuguse kontrolli korraldasime ka pärast kevadkülvi, kui orased olid juba tärganud. Võistlustingimused ja preemiad kuulutasime varakult välja. Kahtlemata aitab selline osakondadevaheline kontroll tõsta tunduvalt tööde kvaliteeti ja suurendada põllukultuuride saake.

Analoogiliselt kontrollisime ka põllutööinventari talvekorterisse paigutamist. Sellest võtsid samuti osa paremad mehhanisaatorid ja kõik osakondade juhatajad. Tänu seesugusele ülevaatusele paigutati meie majandis põllutööriistad ja -masinad korralikult hoiupaikadesse. Seda kinnitab rändvimpel, mis määrati meie majandile masinate eeskujuliku hoidmise ja hooldamise eest.

Tartu sovhoos allub Eesti Loomakasvatuse ja Veterinaaria Teadusliku Uurimise Instituudile. Majandi põhitootmisalaks on loomakasvatus. Kogu majandi tegevus ongi suunatud sellele, et välja arendada intensiivne ja ökonoomne loomakasvatussüsteem ja anda riigile rohkem kõrgeväärtuslikku ja odavat toodangut.

Kõige paremini on meil välja ehitatud Vorbuse osakonna farmid. Teistes osakondades käib alles hoogne ehitustegevus. 1965. aasta suvel valmis ka Rahinge osakonnas nõuetekohane karjalaut, mis mahutab 282 lüpsilehma ning on varustatud kõige kaasaegsema sisseseadega. Teistes osakondades on loomakasvatushooned meile veel kitsaskohaks.

Loomakasvatajad tulid 1965. aastal oma tööülesannetega hästi toime. Piima saadi 30 069 tsentnerit (1964. aastal 25 854 ts), kusjuures väljalüps ühe lehma kohta oli 3172 kg, seega 479 kg võrra suurem eelmise aasta omast. Sovhoos müüs riigile 21,5 protsenti piima rohkem, kui oli plaanis ette nähtud. Lihamüügi riiklik plaan täideti 110,8-protsendiliselt.

Need ei ole halvad näitajad. Kuid rahuloluks nad siiski põhjust ei anna.

Sovhoosi kommunistid on järjekindlalt tegelnud just loomakasvatuse küsimustega. Tõsist muret valmistab meile senini loomade suvine söödabaas. 1965. aasta kevadel arutas partei-algorganisatsiooni büroo seda küsimust.

Büroo istungist võttis meie kutsel osa ka Eesti Loomakasvatuse ja Veterinaaria Instituudi direktor, põllumajandusteaduste doktor sm. Mölder. Vahetati mõtteid, kuidas paremini tagada loomade odav söötmine suvel. Häid praktilisi näpunäiteid andis meile sm. Mölder.

Otsustati peatähelepanu pöörata kultuurkarjamaade rajamisele Rahinge osakonda, kuhu tulevikus koondatakse suur veisekari, söötade nappus karjamaadel aga kompenseerida haljassegatise ja maisiga.

Loomakasvatuse probleemid olid päevakorras ka lahtisel parteikoosolekul möödunud aasta detsembris. Siis kuulasime peazootehnik sm. Leichteri ettekannet loomakasvatussaaduste tootmisest ja riigile müümisest ning sovhoosi ökonomisti sm. Hansoni kaasaruannet loomakasvatussaaduste omahinnast. Koosolekust osavõtjad rääkisid julgelt kõigest, mis segab tööd, ja tegid ettepanekuid, kuidas ühest või teisest puudusest kiiremini vabaneda. Küsimusi arutati elavalt. Koosolekul koorus välja üks eriti terav probleem, nimelt häired põlluharijate ja loomakasvatajate koostöös või õigemini mõnede põllutööliste väär suhtumine loomakasvatusse. Püüti söötasid rohkem arvele võtta, kui neid tegelikult oli, või viletsat sööta loomakasvatuse arvel maha kanda.

Parteikoosolekul mõisteti niisugune teguviis otsustavalt hukka ja töötati välja abinõud, kuidas vältida «õhu» söötmist loomadele.

Koosolekul võeti vastu ka täiendavad sotsialistlikud kohustused NLKP XXIII kongressi auks. Otsustati täita 1966. aasta I poolaasta lihamüügiplaan 2100 ts I kvartali jooksul ja 1966. aasta I kvartali piimamüügiplaan 1. märtsiks. Antud lubadused me täitsime, kusjuures liha müüsime riigile tunduvalt rohkem.

NLKP Keskkomitee märtsipleenumi ja NLKP XXIII kongressi otsuste elluviimisel on tunduvalt kasvanud majandi töötajate tööalane ja poliitiline aktiivsus. Eriti paistavad oma tööinnuga silma kommunistid. Nad omavad töökaaslaste silmis autoriteeti ja on neile eeskujuks oma tubli tööga. Majandi parimast künnimehest traktorist Eldur Tootsist oli juba juttu. Heade töömeestena paistavad samuti silma kombainer Aleksander Lebedev, traktoristid Ivan Donner, Nikolai Härgin, Ferdinant Karis ja Valdek Lomp. Loomakasvatuses pälvivad tunnustust ja on teistele eeskujuks kommunistid Valve Hõrak, Marta Lilleorg, Vla-

dimir Vahvik, Vladimir Galahhanov ja teised. Palju aastaid on töötanud põllundusbrigadirina kommunist Julius Hanson. Sovhoosi elust võtavad aktiivselt osa ka kommunistid pensionärid Alfred Aru ja Jaan Eigus.

Sovhoosi direktor kommunist Arnold Rüütel oskab õigesti hinnata jõudu, mida endast kujutab majandi partei-algorganisatsioon. Ühisel jõul oleme suutnud lahendada mitmeidki küsimusi, mida administreerimisega ei oleks võimalik olnud teha.

Kuna meil on kommuniste sovhoosi igas tootmislõigus, siis nende kaudu avaldabki parteiorganisatsioon oma mõju tootmisele. Raske oleks näiteks kommunistil, kes töötab traktoristina ja ei oma vastavat ettevalmistust, uurida loomakasvatussaaduste omahinna küsimust. Ja seda pole meil vajagi, sest sellise vajaduse korral kasutame ökonomist-normeerija abi, kes on samuti kommunist ja omab vastava hariduse. Küll aga võib traktorist väga edukalt analüüsida näiteks traktorite remondi parema organiseerimise või muud mehhanisaatorite töösse puutuvat probleemi. Just selliseid ülesandeid oleme kommunistidele-mehhanisaatoritele andnudki.

Järjekindel tegelemine tootmise ökonoomika küsimustega on andnud positiivseid tulemusi. Meie majand andis 1965. aastal kasumit planeeritud 300 000 rubla asemel 515 000 rubla. Võrdluseks olgu öeldud, et 1963. aastal andis majand kasumit ainult 51 000 rubla. Juba see fakt kõneleb enda eest.

Kasumi järsul suurenemisel on soodsate kokkuostuhindade kõrval etendanud olulist osa tööviljakuse tõus ja omahinna alanemine. Kui 1964. aastal oli meil tsentneri teravilja omahind 5,33 rubla, siis 1965. aastal alanes see 5,12 rublani. Kartuli tsentneri omahind oli 1964. aastal 3,04 rbl., 1965. aastal aga 2,92 rubla. Tsentneri sealiha tootmiseks kulutati 1965. aastal 2,35 inimtööpäeva, piima tootmiseks 0,64 inimtööpäeva. Need ei ole halvad näitajad.

Samal ajal ei hoia me kokku seal, kus mõni teine majand veeretab iga kopikat näppude vahel. Jutt on nimelt heakorrastustöödest, inimeste töö ja elukondlike tingimuste parandamisest ja kultuuritööle vajaliku baasi loomisest — küsimused, millele pöörati erilist tähelepanu NLKP XXIII kongressil.

1965. aastal anti sovhoosis ekspluatatsiooni karjalaut, kus peale kaasaegse sisseseade on olemas korralik tööta-

jate puhkeruum, dušš ja muud mugavused. Kõik see muudab laudas töötamise kergemaks ja mugavamaks. Endastmõistetavalt kuulub siia juurde farmi heakorrastatud ümbrus.

Esialgu paistab, et heakorrastamisel ja puhke- ning duširuumidel pole midagi ühist majandusega, kuid see näib ainult nii. Head töötamistingimused mõjuvad soodsalt tööviljakuse tõusule, mõjutavad inimesi pidama lugu töökultuurist ja distsipliinist. Sellises korralikus farmis töötatakse meeleldi ja saavutatakse paremaid tulemusi. Summad, mis kulutatakse inimeste eest hoolitsemisele, tasuvad end mitmekordselt.

Ulatuslikke heakorrastustöid on tehtud sovhoosi keskuses. Möödunud suvel valminud sovhoosi avar peahoone on nägus, sisekujundus maitsekas. Seal asub ka sovhoosi klubi, kus tegutseb 14 isetegevusringi. Meie sovhoosi inimestel ei ole õhtuti igav, seetõttu püsivad noored meil ega kipu linna. Esimesel pilgul näib, et sellel kõigel pole samuti midagi ühist sovhoosi majandusega, kuid side on siiski, ja õige tihe. Kui loome töötajatele head tingimused kultuurseks vabaaja veetmiseks, arendame sellega nende silmaringi, kasvatame neis armastust töö ja kodukoha vastu. Niisugused inimesed ei taha rännata ühest majandist teise, et otsida paremat kohta. Püsiv kaader on aga tugeva sovhoosimajanduse üks esimesi eeldusi.

Käesoleval aastal hakkame ehitama moodsat kohviksööklat, mille lähedusse rajame kunstliku järve. Peale selle seisab ees suure võimla ehitamine. Loomulikult saavad sovhoositöölised lisaks senistele mitu uut mugavat elamut. Käesoleval aastal remondime üle 70 korteri. Paralleelselt nende ehitustega teeme heakorrastustöid osakondades ja farmide ümbruses.

Meie parteiorganisatsioon peab oma kohuseks hoolitseda pidevalt inimeste eest, neile heade töö- ja puhketingimuste loomise eest, sest sellest olenevad suurel määral majandi edasised edusammud.

Suurt tähelepanu pöörab partei-algorganisatsioon ka eesrindlike töövõtete ja tehnika rakendamisele. Meie majandis on juhtivad töötajad põhiliselt kõik noored. Võibolla on see põhjuseks, et kõik uus ja eesrindlik leiab meil kiiresti tee tootmisse.

Praegu on meil uurimisel ja ühtlasi ka juba organiseerítud uus osakondadevaheline sidesüsteem — nimelt raken-

dasime fototelegraafi. Kuna sovhoosis on sisse seatud keskne raamatupidamine, kergendab fototelegraaf tunduvalt raamatupidamise tööd. Osakonnas tarvitseb sel juhul fototelegraafi aparaati asetada töökäsk või mõni muu algdokument ja sovhoosi keskuses asuvast vastavast aparaadist võib hetke pärast selle dokumendi fotokoopia välja võtta.

Kommunistide eesrindlik osa, nende järjekindel võitlus kõige uue ja progressiivse rakendamise eest, tähelepanelik suhtumine töötajate vajadustesse on tõstnud partei-algorganisatsiooni autoriteeti ja soodustanud partei ridade kasvu. Viimasel ajal oleme NLKP liikmekandidaadiks vastu võtnud kuus paremat töötajat. Vastuvõetute hulgas on nii sovhoosi spetsialiste kui ka töölisi.

Praegu kuulub meie sovhoosi partei-algorganisatsiooni 53 kommunisti. Varem juhtis parteiorganisatsiooni seitsmeliikmeline büroo ja osakondades töötasid parteigrupid. Lähtudes NLKP XXIII kongressi otsusest NLKP põhikirja osalise muutmise kohta, moodustati sovhoosis partei-algorganisatsiooni komitee ja osakondade parteigruppidele anti algorganisatsiooni õigused. See tõhustab veelgi parteitööd, kuna osakondade algorganisatsioonidel on nüüd võimalus lahendada iseseisvalt osakonna ees seisvaid ülesandeid.

TOODAME ROHKEM, ODAVAMALT JA KASULIKULT

A. KOK

Jõgeva rajooni «Kungla» kolhoosi partei-algorganisatsiooni sekretär

«Kungla» pole suur kolhoos: 857 hektarit põllumaad on jagatud kahe brigaadi vahel. Heinamaa hektareid on meil kirjas veidi üle 400, sellest 273 hektarit oleme seni suutnud kultuurseisundisse viia.

Viimastel aastatel kogusid meie põlluharijad Jõgeva rajooni kolhooside hulgas kõige enam loomasööta — põllumaa hektar andis üle 3000 söötühiku. Tõusu näitavad ilmekalt teravilja hektarisaagid: 1963. aastal saime 18,9 tsentnerit, 1964. aastal 25,8 ja 1965. aastal 33,1 tsentnerit iga teravilja külvipinna hektari kohta.

Suvivilja hektarisaak suurenes möödunud aastal juba 39 tsentnerini ja parematel odrapõldudel isegi 55 tsentnerini. Kartulit saime 199 tsentnerit ja hübriidkaalikat 808 ts hektarilt.

Majand töötab aastaid rentaablilt, kusjuures mullu andis tootmine meile 147 000 rubla kasumit (rentaabluse protsent oli 58,6). Piimaga olime rajooni keskmisest mõnevõrra kõrgemal, liha tootmises jõudsime esikohale. NLKP Keskkomitee märtsipleenumil väljatöötatud ja NLKP XXIII kongressil heakskiidetud majanduslike abinõude mõju, eriti aga põllumehele soodsad riiklikud kokkuostuhinnad peegeldusid otsekohe majandi töötulemustes. Meie kasum oli nimelt 70% võrra suurem kui 1964. a.

Võisime iga inimpäeva kohta välja maksta 3,52 rubla, millele lisandusid preemiad üleplaanilise toodangu eest.

Kolhoosi parteiorganisatsiooni ja juhatuse ümber on meil koondunud laialdane aktiiv, kes kindlalt juhib kolhoosimajanduse arendamiseks kavandatud abinõude elluviimist. Nüüd, mil tootmise majanduslik külg on omandanud esmajärgulise tähtsuse, peame meie parteiorganisatsiooni ülesandeks toetada kolhoosi spetsialistide tööd, arendada neis initsiatiivi ja omaalgatust.

Kolhoosi partei-algorganisatsioon koos juhatusega on selles töös saavutanud juba mõningaid tulemusi.

Arvestus näitas, et meil oli 1965. aastal välja töötatud ühe tingtraktori kohta 573 tinghektarit. 1964. aastal oli see arv 503. Selle näitajaga oli majand kokkuvõttes vabariigi esimeste hulgas — käesoleva aasta märtsis toimunud mehhanisaatorite ja melioraatorite vabariiklikul nõupidamisel saime tunnustuse osaliseks.

Sellele vaatamata on meie kolhoosi kommunistid korduvalt koos rahvakontrolli gruppi kuuluvate seltsimeestega tehnika parema kasutamise üle pead murdnud ning omahinna edasise alandamise teid otsinud.

Majandi ökonomist NLKP liige Otto Roos on ühtlasi ka rahvakontrolli grupi esimees ning jälgib juba aastate vältel traktoristide ja autojuhtide tööd.

Iga kvartali järel valmib tal analüüs ka masinate kasutamise kohta. Selle arutamisel on kohal kõik juhatuse liikmed ja kolhoosi agitaatorid. Nii saavad nad selge pildi sellest, kuidas üks või teine mehhanisaator oma ülesandeid täitis, kuidas tehnikast lugu pidas ja kuidas kulutusi tegi.

Hiljem järgneb juba mehhanisaatorite nõupidamine ja kokkuvõtete analüüsimine kitsamas ringis. Vajaduse korral võtab agronoom Ülo Kull mehhanisaatorid kokku ka hoogtöö ajal, et leida võimalusi masinate paremaks kasutamiseks.

Mida näitas siis 1965. aasta lõppkokkuvõte?

Traktoristid säästsid 21,6 tonni kütust, mis võrdub ligilähedaselt ühe neljandikuga lubatud kulutustest. Jooksvaks remondiks ettenähtud summa küll ületati 235 rbl. võrra, kuid samal ajal tehti ka traktoritöid 8019 tinghektari ulatuses plaanitud 6390 asemel. Traktorist Erich Sooaru, kes aastaid vabariigi nimekamate hulgas püsib, töötas näiteks üksinda välja 1835 tinghektarit. 1964. aastal tuli tema DT-54 arvele 1528 tinghektarit.

Traktoritööde omahind oli meil 1964. aastal tinghektari kohta 3,79 rubla. Möödunud aastal kasvas natuke ja ulatus 3,99 rublani — traktoristide palku korrigeeriti.

Autode kasutamisel oli tähelepanu keskpunktis tühisõitude vältimine. Me oleme veendunud, et just sisetranspordi analüüsimine näitab kõige ilmekamalt, kuidas tootmisjuhid säästmisele mõtlevad ja kuidas autojuhid ise sellest aru saavad. Analüüs võimaldab masinaid paremini kasutada ja alandada saaduste omahinda.

Seitsme veoauto suunamise-jagamisega tegeleb meil

põhiliselt esimees kommunist Hans Valdmaa. Tema muretseb selle eest, et pikemate sõitude puhul masin ka tagasiteel koormatud oleks. Lihakombinaati sõitnud auto võttis enamasti kojusõidul peale kütteturvast, kartulit müües aga püüti linnast tagasi tuua ehitusmaterjale või masinate tagavaraosi.

Nii vähenes tühisõitude protsent tunduvalt. Autode läbisõidu plaan täideti küll 117 protsendi ulatuses, kuid jooksvaks remondiks määratud summast säästeti rohkem kui kolmandik.

Kommunist Martin Roos viis näiteks tühisõitude protsendi 42 peale, säästes ettenähtud remondikuludest enam kui poole ja on meil 11 aastat avariideta sõitnud.

Masinate kasutamist analüüsides oleme jõudnud järeldusele, et mida vähem üks masin remondi puhul töökojas seisab, seda ökonoomsemaks ta kujuneb. 10. veebruariks olid meil kõik traktorid remonditud. Selgus ka vajadus koostada iga põhilise tööperioodi kohta graafik, kus nähakse ette igale traktorile tema töölõik. Kõik traktoristid töötavad neile kinnistatud põldudel. See võimaldab hinnata eksimatult tööde kvaliteeti. Võimaluste piires püüdsime hankida igale traktorile sobivad haakeriistad. Tehnilise hoolde reeglitest kinnipidamine on kolhoosis rangeks seaduseks.

Viis meie autojuhti on praegu kas I või II liigiga atesteeritud ja mitmel traktoristil, kommunistliku töö eesrindlasel on kuni 20-aastane staaž. Nad tunnevad ka lukksepatööd ja on ise täiustanud haakeriistu.

Kütuse hankimisel kehtestati kindel kord. See sünnib vaid lao kaudu, täpse arvestuse alusel. Kütuse «vaadikaupa» andmist masinamehe enese hoole alla meil enam ei tunta. Iga liiter on laohoidjal kirjas, iga kasutaja kohta on olemas selge ülevaade.

Kõik see aitas kaasa põllusaaduste omahinna alandamisele. 1965. aastal kujunes tsentneri teravilja omahinnaks 4,40 rbl. ja kartulil 2,41 rbl.

Meie põllumeeste tööd juhib vabariigi teeneline agronoom Ülo Kull. Sel suurte kogemustega mehel on oma kindel tööstiil, väljakujunenud meetod. Ta võitleb järjekindlalt ning heade tulemustega agrotehnika ja tootmise tehnoloogia täiustamise eest.

Esimese brigaadi brigadir, meie algorganisatsiooni vanim liige August Etti tegi tänavu kolhoosis kaheksateist-

kümnendat külvi. Teise brigaadi juhil Osvald Aavingul on seljataga kuueteistkümne aasta kogemused. Mõlemad mehed on lõpetanud ka Adavere sovhoosis korraldatud pikemaajalised kursused.

Seepärast võib öelda: komandörid tunnevad nii põldu kui selle uuemaid harimisvõtteid päris põhjalikult. Samuti ka inimesi, kellega nad töötavad.

Pärast põllumaade esialgset boniteerimist selgus, et meie muldade keskmine hinne on 45,8 palli. Rajooni 35 kolhoosi hulgast jäid vaid 10 meist põllu loodusliku viljakuse poolest maha. Ent mõnelgi neist kolhoosidest, kellel olid paremad mullad, jäi viljasaak möödunud aastal meie omast tunduvalt väiksemaks.

Kui võtta lühidalt kokku meie põlluharijate edu «saladused», kujuneb «retsept» lihtsaks:

alates 1955. aastast on mõlemas brigaadis sisse seatud üheksaväljaline külvikord;

samast ajast alates hakati happelisi põlde pidevalt lupjama;

kõiki töid on mehhaniseeritud niipalju, kui saadaolevad masinad võimaldavad. See lõi eeldused, et 1965. aasta kevadel seemendati suviviljapõllud viie päevaga;

kolhoosil on juba palju aastaid oma «väetisevabrikud». Komposte valmistatakse nii soos kui farmide juures.

Möödunud suvel ja sügisel külastasid meid rajooni kolhooside esimehed, agronoomid ja brigadirid. Käidi põldudel ja vaadati karja. Kiideti seda, mis kiita kõlbas, ega jäetud kahe silma vahele ka puudusi.

Üsna mitu meest polnud rahul meie lüpsikarjaga. «Söödatootmine on teil tõuaretusest ette jõudnud,» avaldati arvamust. Mõni ütles koguni, et pool meie piimakarjast tuleks otsekohe välja praakida.

Piimatoodang oli meil tõesti tagasihoidlik: 1965. aastal saime 3330 kilogrammi lehma kohta. Jäime selles osas naabritest-võistlejatest tunduvalt maha. «Suure Oktoobri» lüpsjad said nimelt 3890 kg.

Samal ajal oli «Kungla» lehmade ratsioon laudaperioodil (1. jaanuar — 1. juuni 1965) kõige parem rajoonis. Lehma kohta tuli 10,2 söötühikut päevas ja mahlakas sööt ning hein moodustasid sellest 65 protsenti. Jõusööta aga kulutasime piimaliitri kohta kõige vähem — 303 grammi.

Rajooni teiste majanditega võrreldes oli meie lüpsi-

karja talvises ratsioonis välja kujunenud üsna normaalne ja ökonoomne vahekord. Põllumehed olid karja vajaduseks varunud rohkem odavat sööta kui kuskil mujal ning jõusööt moodustas päevanormist vaid 25 protsenti.

Ent ainult söötühikute hulga suurendamise ja talvise ratsiooni otstarbeka kujundamisega piimamajandust haljale oksale ei vii. Lehmade keskmine piimaand tõusis küll mullu 670 kilogrammi võrra, kuid kerkis ka omahind. Rentaablus langes. Piimaliiter andis vaid 3 kopikat kasumit.

See ei tulnud meile muidugi üllatusena, sest pidime suvel karja umbes 80 protsendi ulatuses käest söötma, haljassööta niitma ja ette vedama. Põhjus: küllaltki kontsentreeritud tootmise juures (kaks suurt karjalauta kõrvuti) puudusid meil ikka veel nõuetekohased kultuurkarjamaad ja vanad koplikesed künti ümber.

1965. aasta kevadel, kui majandi partei-algorganisatsioon ja rahvakontrolli grupp märtsipleenumi materjalidega tutvusid ning edasisi abinõusid kavandasid, oli palju juttu karjakoplitest. Nende rajamist pole kolhoosis takistanud mitte seemnenappus, vaid maaparandustööde takerdumine.

Vastuvõetud otsuses kohustusid kommunistid võitlema selle eest, et vähemalt 120 hektarit pinda saaks sisse rohumaa seemne ning eeltööd uuel objektil jõuaksid sinnamaale, et võiksime veel 100 ha uut karjamaad rajada.

Tänu parteiorganisatsiooni pidevale kontrollile sai otsuse esimene osa teoks; teine osa seisab praegu veel kohustusena kirjas. Lähematel aastatel võime seega kuluka käestsöötmise põhiliselt lõpetada.

Tänavune analüüs kinnitas, et 1965. aastal kulus meil piimatsentneri saamiseks 1,01 inimtööpäeva. Kui me võrdluseks teame, et Vinni sovhoosis selleks vaid 0,63 päeva kulutati, siis näeme, missugused on meie reservid ka selles lõigus.

Käsile võeti ka lüpsikarja tõuparandus, sest rasvaprotsent on meie lehmade piimal madal ja puhtatõuliste veiste osatähtsus väike. Lisaks oma karjast saadavale täiendusele hangime tänavu 20 tõumullikat väljastpoolt. Kokkulepe Tooma katsebaasiga võimaldab meil nüüd saada täiendust vabariigi parimast tõukarjast.

Söötade poolest võiksime lähematel aastatel lõplikult üle minna ratsionaalsele veisekasvatusele, nagu soovitab põllumajandusteaduste doktor V. Mölder. See tähendaks

kasvatada piimaloomadeks kõik lehmvasikad ning alles siis selgitada, kes kõlbab karja täienduseks või kellest sirgub vaid lihaloom.

Veiseliha omahind oli meil mullu 80,64 rubla tsentner, müüsime aga 124,76 rublaga. Uue lüpsilauda valmides vabanevad noorveiste kasvatamiseks sobivad ruumid ja karjamaakamarad tugevnevad. Veiseliha tootmine muutub meil siis intensiivsemaks ja veel tulusamaks majandusharuks.

Ökonoomikaseaduste tundmaõppimist peame iga kommunisti kohuseks. Ja kuigi kolhoosis praeguseni kehtiv ja kasutatav analüüsimisvorm ning algdokumentatsioon on veel mõnevõrra puudulik, võimaldab see ökonomistil teatud järeldusi teha ja tootmise reserve näha. Ökonomisti ametikoht on majandis muutunud sama vajalikuks nagu teistegi põllumajanduse spetsialistide oma.

Ökonomist peab olema kahtlemata avara silmaringiga ja juurdlev töötaja: tal tuleb arvudest järeldusi tehes asjale loovalt läheneda ja omapoolsete ettepanekutega lagedale tulla. Otto Roos, kes meil ökonomistina tegutseb, on ühtaegu ka ülikooli lõpetamas. See tuleb kahtlemata tema kutsetööle kasuks.

Otto Roos on kommunist. Seepärast tõstetaksegi meil algorganisatsiooni koosolekuil õige sageli üles majandusküsimusi ja otsitakse koos teid ning võimalusi kolhoosimajanduse parandamiseks. Kuid see on hea: nii püüab kogu partei-algorganisatsioon majandi tööd veelgi põhjalikumalt analüüsida.

Meie klubi tunnistati mulluse töö põhjal rajooni tugevamaks. Paljudest teistest erinevalt ei lakka meil klubitöö ka suvel. Möödunud suvel käidi mitu korda naabritelegi külakosti pakkumas ja ekskursioonidel. Meie partei-algorganisatsiooni liikmed — klubijuhataja Meeta Roos ja raamatukoguhoidja Aino Luht on võtnud oma hoolde seinalehe ja välklehtede väljaandmise ning kogu näitliku agitatsiooni.

Klubis korraldatakse ka temaatilisi õhtuid. Käesoleva aasta algul toimusid eesrindlaste austamisõhtud — eraldi farmirahvale ja söödatootjaile. Olid soovikontserdid, põllumajandusalased viktoriinid, kingitused parimatele. Kõik need üritused on aidanud kolhoosimajandust inimeste kasvatamise kaudu edasi arendada.

Peale mainitute kuuluvad parteisse kaks autojuhti,

kaks lüpsjat, üks põllutööline, üks seakasvataja, kaks brigadiri — kokku 15 inimest.

Ja lõpuks: NLKP Keskkomitee märtsipleenum püstitas ülesande analüüsida tootmist sügavamalt ja arukamalt. Sellest lähtudes olid juba möödunud suvel mitmes Jõgeva rajooni kolhoosis ametis ökonomistid, kelle töö aluseks jäid tootmisvalitsuses koostatud analüüsivormid. Põhitoodangu omahind tuuakse välja igas kvartalis.

See on kahtlemata edusamm. Ent meil on ees veel hulk tööd: on tarvis analüüsi laiendada üksikute põllubrigaadide ja farmide töö pideva hindamiseni. Nii loome alused võrdlemiseks ja majandisiseste järelduste tegemiseks. Ka kolhoosides tuleb minna sama rada kui sovhoosides ja kehtestada edaspidi igakuune analüüs. Ainult nii on võimalik hoida õiget kurssi ja vältida õigeaegselt ebameeldivaid üllatusi ning ebamajanduslikkust.

TÖÖ INIMESTEGA ON MEIE EDUSAMMUDE PANT

H. LIIVER

Rakvere rajooni «Energia» kolhoosi partei-algorganisatsiooni sekretär

NLKP Keskkomitee märtsipleenum lõi soodsad tingimused põllumajanduse edasiarendamiseks. Esimese pleenumijärgse põllumajandusaasta tulemused rõõmustasid meie põllumehi, kogu meie kolhoosiperet. Ja selleks on põhjust: tootsime 100 hektari põllumajandusliku maa kohta ligi 600 tsentnerit piima ja 95 tsentnerit liha. 1964. aastaga võrreldes suurenes piima kogutoodang 34 protsenti. Lehma kohta lüpsime 3894 kg, mis on üle 1000 kg rohkem kui 1964. aastal. Tööviljakuse tõusu, omahinna alandamise ja soodsate kokkuostuhindade tulemusena sai kolhoos 440 600 rubla puhastulu (kasumit). Majandi rentaabluse tase ulatus 51,8 protsendini. Tunduvalt suurenes inimeste huvi ühistöö vastu: 1964. aastal maksime ühe inimpäeva kohta 4,13 rbl., 1965. aastal aga juba 5,12 rbl.

NLKP XXIII kongress lisas veelgi tööindu ja virgutas kolhoosirahva algatusvõimet. Seda kõike tuleb partei-algorganisatsioonil oma tegevuses arvesse võtta.

Meie partei-algorganisatsioon näeb oma peamist ülesannet kolhoosnike seas tehtavas organisatsioonilises ja kasvatustöös, samuti kommunistide õiges paigutamises, nende avangardse osa tõstmises. Teiste sõnadega — me peame kõige tähtsamaks tööd inimestega, sest nende kaudu saame avaldada mõju kogu tootmisprotsessile. Mõningatest tähelepanekutest ja mõtetest, mis seda tööd tehes on esile kerkinud, tahaksingi siinkohal juttu teha.

Meie kommunistide, kogu kolhoosi üheks tähtsamaks võitlusülesandeks on viljasaakide suurendamine ja põllusaaduste omahinna alandamine. Kolhoosis pööratakse palju tähelepanu tööviljakuse tõstmisele, eriti aga masinate paremale ärakasutamisele. Kolhoosi parteiorganisatsioon on püüdnud kaasa tõmmata kogu kolhoosi kollektiivi, et seda ülesannet lahendada.

Näiteks töötas parteiorganisatsioon koos kolhoosi ju-

hatusega välja uue sotsialistliku võistluse süsteemi, mis meie oludes on andnud häid tulemusi. Sotsialistlik võistlus haarab nüüd kõigi tootmisharude töötajaid: traktoriste. autojuhte, põllutöölisi, karjakuid, lüpsjaid-karjatalitajaid, vasikatalitajaid, seatalitajaid, ehitustöölisi jne.

Võtame näiteks traktoristid. Nende võistlus on organiseeritud traktorimarkide alusel. Sotsialistliku võistluse võitjatele on välja pandud preemiad: I koha saavutanud traktoristile kuupalga ulatuses, II koha eest 75 protsenti ja III koha eest 50 protsenti kuupalgast. Preemiat makstakse ainult neile traktoristidele, kelle töödistsipliin on laitmatu, kes hooldavad eeskujulikult masinat ja kelle töökvaliteedi hindeks on «hea» või «eeskujulik». Seejuures peab traktorist aastas välja töötama vähemalt 200 vahetusnormi. Sotsialistliku võistluse kulgu valgustame regulaarselt bülletäänides, seinalehes, koosolekutel, klubilistel üritustel jne. Järjekindlalt korraldame eesrindlaste austamisõhtuid. Selline võistlus, kus ainelised virgutusvahendid on ühendatud moraalsetega, kannab head vilja: masinaid kasutatakse otstarbekamalt ja nende eest hoolitsetakse paremini, töödistsipliin on tugevnenud, maaharimise kvaliteet paranenud ja eesrindlaste arv kasvanud.

Brigaadidevaheline võistlus on organiseeritud tööperioodide viisi (külvitööd, söötade varumine ja koristustöö) ja ka aastaringselt. Siin on võitjale brigaadile välja pandud preemia ja see jagatakse antud hooajal paremini töötanud brigaadi liikmete vahel.

Brigaadidevahelise sotsialistliku võistluse hindamiseks töötasime välja punktisüsteemi. Kevadkülvi osas näeb see välja nii (vt. tabel lk. 27).

100 punkti on võimalik saada siis, kui brigaad on täitnud kõik nõuded eeskujulikult. Analoogiline punktisüsteem on ka söötade varumise ja sügistööde tulemuste arvestamiseks.

Selline brigaadidevaheline sotsialistlik võistlus on süvendanud brigaadides kollektiivsustunnet. Ikka rohkem hakatakse võitlema üksikute distsipliinirikkujatega, kuna need panevad kaalule kogu brigaadi jõupingutused. Näidatakse rohkem üles omaalgatust, aktiivsust. Selle võistluse rakendamisest alates on kõik põllumajanduslikud tööd tehtud agrotehniliselt parimatel tähtaegadel ja hea kvaliteediga. Olen märganud, et inimesed ei taotlegi niivõrd preemiat kui seda, et mitte jääda viimasele kohale.

Hindamise alus	Maksimaalne punktide arv
Õigeaegselt tehtud maaharimistööd	10
Õigeaegne kevadkülv	15
Maaharimine eeskujuliku kvaliteediga	15
Külvitööd eeskujuliku kvaliteediga	15
Masinate eeskujulik korrasolek pärast kevadtöid ja minimaalne materjalide kulu rahalises arvestuses pehmekünni ha kohta	10
Heinakoristus- ja vaheltharimismasinate eeskujulik korrasolek	5
Heakorrastus (töökojad, laod, elumajad)	10
Brigaadiliikmete osavõtt ühiskondlikust tööst	5
Laitmatu töödistsipliin brigaadis	5
Aktiivne osavõtt isetegevusest ja spordist	10

Selline sotsialistlik võistlus on aidanud palju kaasa põldude saagikuse suurendamisele. Kui 1964. aastal saime teravilja keskmiselt 20,1 ts hektarilt, siis 1965. a. andis teravili juba 28,3 ts hektarilt. Kartulisaak suurenes 151 tsentnerilt 186 tsentnerini hektarilt. Masinate parema kasutamise ning tööviljakuse tõusu tulemusena vähenes tööjõukulu tsentneri teravilja tootmisel 0,27 inimpäevalt 0,24-le, kartuli kasvatamisel aga 0,26-lt 0,20-le. Ühtlasi alanes nende kultuuride omahind ja tõusis tootmise rentaablus.

Organisatsiooniline töö saab olla edukas ainult siis, kui sellega kaasneb pidev kasvatus- ja selgitustöö. Inimeste veenmine, nende teadlikkuse tõstmine, järjekindel ideeline kasvatamine peavad olema parteitöös keskse kohal. Ainult siis saavutatakse edu.

NLKP Keskkomitee märtsipleenum viis meid mõttele, kuidas korraldada tulemusrikkamalt agitatsioonitööd kolhoosis.

1965. aasta aprillis toimus partei-algorganisatsiooni koosolek, kus arutasime massilise agitatsioonitöö olukorda. Võtsime ette mitmeid uuendusi selles töölõigus, kinnita-

sime tööle uued agitaatorid. Nende hulka kuuluvad nüüd eranditult kõik majandi spetsialistid eesotsas esimehega, kommunistid ja teised agitaatorivõimetega tublid töötajad, kokku 28 inimest. Ka varem olid meil kommunistid agitaatoriteks, kuid osa põllumajanduse spetsialiste oli jäänud sellest tööst kõrvale. Mis siis on muutunud? Kui varem agitaatorite töö kippus kujunema hooajaliseks, kampaanialikuks (kevadkülvi- ja valimiste-eelne, seoses partei ja valitsuse otsuste selgitamisega jne.), siis nüüd on agitaatorite töö pidev.

Augustis tegime esialgsed kokkuvõtted. Tublimad agitaatorid jutustasid oma tööst. Koosolekul esinesid ka need kommunistid-agitaatorid, kes olid saanud ülesande selgitada inimeste kaudu välja üksikute agitaatorite töötulemused. Väga tähtis on agitaatori oskus läheneda inimestele, tema isiklik eeskuju. Seepärast tuleb hoolikalt valida, keda määrata agitaatoriks.

Tahaksin siinkohal jutustada tublist agitaatorist-kommunistist Leida Pajumäest, kes töötab I brigaadis farmijuhatajana.

Leida Pajumäe on ise töökas ja kohusetruu. Neid omadusi oskab ta kasvatada ka kaastöötajates ja alluvates. Iga päev vestleb ta töötajatega küll sellest, kuidas toota rohkem ja parema kvaliteediga piima, küll NLKP XXIII kongressist ja käesoleva viisaastaku ülesannetest ja ka sellest, kuidas käituda tööl ja kodus. Vestlusteks ei kutsu ta alati oma brigaadi lüpsjaid kokku, vaid ajab nendega juttu töö juures, mõnikord pikemalt, teinekord lühemalt, kord 2—3 töötajaga, vahel aga üheainsaga. Tema nõuannetest ja arvamustest peetakse väga lugu.

Leida Pajumäe korraldab lüpsjatele-karjatalitajatele ühiseid teatrikülastusi, hiljem aga vesteldakse ja vaieldakse kuuldu-nähtu üle.

«Naised, kas teate, mitmendal kohal on meie kolhoos rajoonis piima väljalüpsi poolest lehma kohta?» küsib Pajumäe hommikul lüpsjatelt. Kui naised vastuse võlgu jäävad, annab ta selle ise. Sama meetodit kasutab agitaator ka tähtsamate sise- ja välispoliitiliste küsimuste selgitamisel. Ühtlasi äratab ta huvi ajalehe lugemise vastu. Mis aga kõige tähtsam — tema agitatsioonitöö on pidev, kestab päevast päeva.

Ja küllap sellel selgitustööl on farmijuhataja töö kõrval oma osa kommunistliku töö brigaadi nimetuse saami-

sel. Kogu kolhoosis ei leidu nii üksmeelset kollektiivi kui selle brigaadi lüpsjad-karjatalitajad. Lüpsikarjalautade vahelises sotsialistlikus võistluses hoiavad nad kogu aasta kindlalt esikohta enda käes. Näiteks juulis oli I brigaadis keskmine väljalüps lehma kohta 16 kg päevas, kolhoosi keskmine aga 14,1 kg. Oktoobris olid samad näitajad vastavalt 12 ja 10 kg. Selles brigaadis toodetakse ainult I klassi piima. Brigaadiliikmed täiendavad pidevalt oma teadmisi.

Leida Pajumäe on saavutanud seda, et töölised ise tulevad tema juurde nõu küsima nii tööasjus kui ka isiklikes muredes.

Seesuguseid tublisid agitaatoreid on meil mitmeid.

Suurt osa etendab inimeste kasvatamisel kolhoosiklubi, kus sageli toimuvad temaatilised õhtud, kohtumised töö- ja sõjaveteranidega, eesrindlaste austamisõhtud jne. Mitmed üritused on olnud pühendatud inimeste kasvatamisele kommunismiehitaja moraalikoodeksi vaimus.

Kõik see on kaasa aidanud kolhoositootmise edasiarendamisele.

Üheks väga tähtsaks töölõiguks tuleb pidada kolhoosis kaadri kasvatamist ja paigutamist, samuti ka kommunistide avangardse osa kindlustamist tootmistöös. See on üks tootmise parteilise juhtimise peamisi vahendeid, sest just inimeste valikust ja nende õigest paigutamisest sõltuvad suurel määral majandi tootmistegevuse tulemused. Me ei pea õigeks asendada või käsutada majandi juhte ja spetsialiste nende igapäevases tegevuses. See tooks asjale ainult kahju ja me pole kunagi seda püüdnudki teha. Parteiorganisatsioon näeb oma ülesannet selles, et õieti paigutada kolhoosikaader vastavalt inimeste omadustele ja võimetele, neid toetada ja abistada ning nõuda neilt täit vastutust ja iseseisvust oma otseste tööülesannete täitmisel. Läheks liiga pikale rääkida kogu meie tööst kaadriga, kuid ühe näite tahaks siiski tuua.

Mõni aeg tagasi puudusid III brigaadis nii farmijuhataja kui ka brigadir. Nendele vastutusrikastele ametikohtadele ei leitud kuidagi sobivaid inimesi. Farmijuhatajat asendas vaikne ja tagasihoidlik traktorist Leo Kumm. Aga farmis pani eeskujuliku korra maksma: nõudis lüpsjatelt laudas puhtust ja distsipliini. Parteiorganisatsioonis oli temast juttu: kommunistid märkasid tema organisaatorivõimeid, tööarmastust ja head põllumehehinge. Usalda-

sime talle brigaadi juhtimise ja ta õigustas seda. Farmijuhatajaks soovitasime aga zootehnilise haridusega noore tütarlapse.

Varem oli III brigaad alati kolhoosi kõige mahajäänum. Uus brigadir leidis inimestega aga kiiresti ühise keele: kui tarvis, abistas kolhoosnikke nende muredes, ühistöö ja distsipliini suhtes oli aga nõudlik. Kevadel lõpetas brigaad kolhoosis esimesena külvitööd agrotehniliselt eeskujulikul tasemel ja tuli sotsialistlikus võistluses esikohale. Paranesid ka loomakasvatuse näitajad. Rahvas pidas oma brigadirist lugu: ta valiti külanõukogu saadikuks. Ka saadikukohustusi täitis ta hästi. Rääkisin sm. Kummiga NLKP põhikirjast ja programmist ning tegin ettepaneku astuda partei liikmekandidaadiks. Ta ütles, et selle üle on vaja tõsiselt mõelda ja kodus abikaasaga rääkida.

Paari nädala pärast võtsime parteikoosolekul vastu NLKP liikmekandidaadiks nii Leo Kummi kui ka tema abikaasa, kes oli brigaadi lauda parim lüpsja. Mõlemad nad on õigustanud partei usaldust.

Ka Linda Heinsaare võtsime parteisse vastu koos abikaasaga. Mees oli hea autojuht ja ühiskondlik aktivist — rahvakohtu kaasistuja. Lindast sai aga suurepärane naistenõukogu esimees. Mõlemad on tublid kommunistid.

Me püüame iga inimest hästi tundma õppida ja leida talle sobiva töö.

Ühtlasi peame väga tähtsaks kommunistide avangardset osa. Kommunistid on meil paigutatud otsustavamatesse töölõikudesse: farmides töötab kolm, põllutöölistena kaks, traktoristidena kaks ja ehitustel kaks kommunisti. Üks kommunist on laohoidja, üks brigadir, kaks juhtival tööl ning kaks kooliõpetajad. Territoriaalselt on kommuniste igas brigaadis: I brigaadis töötab viis kommunisti, II brigaadis kuus ja III brigaadis samuti kuus kommunisti. Selline paigutus on end õigustanud — me saame parteilist mõju avaldada põhilistele tootmisharudele ja kõigile brigaadidele. See on tugevdanud meie sidet kogu kolhoosirahvaga.

PEATÄHELEPANU TOOTMISELE

A. KONDOJA

Vinni sovhoos-tehnikumi parteibüroo sekretär

Viimastel aastatel on Vinni sovhoos-tehnikumi kollektiivi töö kandnud head vilja. 1958. aastaga võrreldes on majandis suurenenud piimatoodang ligi 2,5 korda, lihatoodang üle 2,5 korra, teravilja kogutoodang rohkem kui neli korda jne. Alates 1960. aastast töötab majand kasumiga, mille suurus 1965. aastal oli üle 580 000 rubla. Sovhoosis pööratakse pidevalt tähelepanu viljasaakide suurenemisele ja toodangu omahinna alandamisele. 1965. aastal saadi 37 ts teravilja, 220 ts kartulit ja 807 ts hübriidkaalikat hektarilt. Sovhoos tootis 729 ts piima ja 168 ts liha eluskaalus 100 ha põllumajandusliku maa kohta.

Sovhoosimajanduse järjekindlale tugevnemisele on igati kaasa aidanud sovhoosi 43-liikmeline partei-algorganisatsioon.

NLKP Keskkomitee märtsipleenum seadis parteiorganisatsioonide üheks peamiseks ülesandeks hoolitsuse kolhooside ja sovhooside majanduse arendamise, põllumajandussaaduste tootmise suurendamise ja tootmisharude rentaabluse tagamise eest. Ühtlasi juhiti tähelepanu, et partei-algorganisatsioon ei pea tootmisküsimuste lahendamisel asendama spetsialiste ja tootmise otseseid juhte, vaid peab kasutama talle omaseid töövorme ja -meetodeid. Need seisukohad leidsid täit kinnitust ja heakskiitu ka NLKP XXIII kongressil.

Vinni sovhoos-tehnikumi partei-algorganisatsioon on lähtunud oma tegevuses põhimõttest, et kaadri õige paigutuse ja tema vastutustunde süvendamisega, kommunistide juhtiva osa tõstmise, eesrindlaste arvu suurendamise ja kogu kollektiivi võitlusvõime tugevdamisega tagada sovhoosi ees seisvate ülesannete edukas lahendamine.

Kuidas me seda praktiliselt oleme teostanud, sellest tahangi jutustada.

Kõigepealt kommunistide paigutusest ja nende osast tootmistöös.

Kommunistid on paigutatud majandis järgmiselt: loomakasvatuses töötab kaheksa, põllunduses üheksa, ehitusel viis, tehnikumis kolm, raamatupidamises kaks, autotranspordi alal neli, kultuuritööl üks ja teistes lõikudes kolm kommunisti. Juhtivate töötajate hulgas on kuus NLKP liiget, kaks kommunisti on pensionärid. Seega töötavad kommunistid kõigis tootmislõikudes ning kahtlemata on see tulnud kasuks meie majandile.

Väga oluliseks peame kommunistide avangardset osa tootmistöös, nende eeskuju isiklikus ja ühiskondlikus elus. Oleme saavutanud, et kõik kommunistid suhtuvad oma tööülesannetesse täie vastutustundega ning on tootmistöö eesrindlased. Kakskümmend kolm kommunisti on pälvinud kommunistliku töö eesrindlase austava nimetuse, kvartalite lõikes kutseala parima nimetuse saajate hulgas on tavaliselt pooled kommunistid. Kombainerite Voldemar Leiteni ja Ivan Tervoneni, põllundusbrigadir Ekaterina Tervoneni, peaagronoom Elmar Arula, direktor Heino Kallaste, osakonnajuhataja Ülo Inno, vasikatalitaja Veera Aleksejeva, nuumseatalitaja Aino Štšugoreva ja teiste kommunistide-tööeesrindlaste nimesid tuntakse kogu vabariigi ulatuses. Kommunistid on eestvedajateks sotsialistliku võistluse organiseerimisel, seina-, välk- ja satiirilehtede väljaandmisel, tootmistegevuses esinevate puuduste ja kitsaskohtade avastamisel ja kõrvaldamisel, eesrindlike töömeetodite tundmaõppimisel ja rakendamisel. Kõik kommunistid on agitaatorid. Nad tegutsevad peamiselt oma töökohtades: selgitavad partei ja valitsuse otsuseid ja määrusi, majandi tootmisülesandeid, töötasustamise ja premeerimise korda, distsipliini ja töö kvaliteedi parandamisega seotud küsimusi jne. Kommunistid võtavad aktiivselt osa alalise tootmisnõupidamise ja rahvakontrolli kaastöögrupi ning postide tööst.

Parteigruppe on meil neli: Vaeküla ja Vetiku osakonnas, ehitusbrigaadis ja remonditöökojas. Meie arvates on parteigrupid eriti vajalikud osakondades, kus nad etendavad väga olulist osa. Osakonna parteigrupp organiseerib koos ametiühingukomiteega sotsialistlikku võistlust ja kommunistliku töö liikumist, töötajate koosolekuid, agro- ja zootehnilisi õppusi, loenguid, kultuuriüritusi jne. Parteigrupid arutavad osakonna päevaprobleeme, teevad juhtkonnale ettepanekuid, kuidas tööd paremini korraldada ja ühest või teisest puudusest vabaneda, võitlevad töödistsip-

liini tugevdamise eest. See kõik muudab parteitöö elulähedasemaks ja konkreetsemaks.

Vaeküla osakonna (osakonnajuhataja kommunist Ülo Inno) parteigrupi, keda juhib grupiorganisaator Selma Lillemaa, viljakat tegevust kinnitab osakonna kujunemine majandi parimaks. Varem mahajäänud Vetiku osakonnast on aga nüüd saanud Vaekülale päris ohtlik võistleja. Parteigruppi juhib siin Olev Männi.

Hästi ettevalmistatud parteikoosolekutel, eriti lahtistel, on suur kasvatuslik tähtsus. Lahtistel parteikoosolekutel oleme arutanud laialdase aktiivi osavõtul tootmistegevuse perspektiivsemaid küsimusi, nagu «Loomakasvatussaaduste tootmisest 1965. aastal», «Ábinõudest NLKP Keskkomitee märtsipleenumi otsuste elluviimiseks», «NLKP Keskkomitee märtsipleenumi otsuste täitmise käigust ja ülesannetest 1966. aastal», «Sovhoosi arendamise perspektiivplaan aastateks 1966—1970 ja selle täitmise abinõudest» jt. Niisugustele koosolekutele eelneb põhjalik ettevalmistustöö, milleks rakendatakse kommuniste, parteituid aktiviste, rahvakontrolli kaastöögrupi ja postide liikmeid, kelle abil kogutakse materjali ettekandeks ja valmistatakse ette otsuse projekt. Küsimuse ettevalmistamisega tegelnud seltsimehed esinevad tavaliselt sõnavõttude ja ettepanekutega. Parteikoosolekud, kus arutatakse tootmisküsimusi, on alati elavad ja sõnavõtturohked, kommunistide kõrval esinevad aktiivselt parteitud seltsimehed.

Ka parteibüroo istungite päevakorras on aeg-ajalt olnud tootmisalased küsimused. Nii arutati 1965. aastal munade tootmise olukorda Vetiku osakonnas, ehitusbrigaadi tööd, sovhoosi aiandi tööd, sotsialistliku võistluse ja erialaste õppuste organiseerimist mehhanisaatorite ning loomakasvatajate hulgas jne.

Kas selliste küsimuste arutamine parteikoosolekutel ja bürool ei tähenda majandi juhtide ja spetsialistide funktsioonide ülevõtmist? Meie arvates ei tähenda, sest meie arutame ju, kuidas nende küsimuste lahendamisele kaasa aidata parteitöö vormide ja meetodite abil. Vastavates otsustes me fikseerime agitaatorite ülesanded, abinõud vastavaks selgitustööks, organisatsioonilised ülesanded, kasvatuslikud üritused, mis kindlustavad majanduslike ülesannete lahendamise jne. Majandusküsimuste lahendamine jääb aga majandi juhtide ja spetsialistide üles-

andeks. Seal me nõuame neilt iseseisvust, omaalgatust, vastutust.

NLKP XXIII kongress pidas väga oluliseks otsuste täitmise kontrolli õiget korraldamist. Meil on kujunenud praktikaks kontrollida järjekindlalt parteikoosolekute, samuti ka büroo istungite otsuseid, milleks kasutame jällegi aktiivi: parteibüroo liikmeid, rahvakontrolöre, kommuniste, kes neid küsimusi parteikoosolekule ette valmistasid jne. Vajaduse korral arutatakse otsuse täitmise käiku parteikoosolekul või büroo istungil. Nii näiteks oli meil mõni aeg tagasi tõsiseid raskusi piimaplaani täitmisega. Ja just järjekindel kontroll selles küsimuses vastuvõetud otsuse täitmise üle aitas meil raskustest üle saada.

Meil on kujunenud tavaks, et igal parteikoosolekul informeerib sekretär, kuidas on täidetud eelmiste koosolekute ja parteibüroo istungite otsuseid, samuti ka tööplaani. Kui mõni kommunistidest pole täitnud temale pandud kohustusi, nõuame talt selle kohta seletust. Oleme arutanud ka eraldi küsimustena partei-algorganisatsiooni aruande ja valimiskoosoleku, rajooni parteikonverentsi või mõne pleenumi otsuste täitmist. Järjekindla kontrolli tulemusena on majandis juba mitu aastat täidetud eranditult kõik tootmisülesanded ja sotsialistlikud kohustused.

Tähtsal kohal parteibüroo ja juhtkonna töös on sovhoosi majandusliku tegevuse igakuune analüüs, mida tehakse sovhoosi juhtivate töötajate nõupidamisel või alalise tootmisnõupidamise istungil. Nende küsimustega on sovhoosi spetsialistid esinenud ka lahtistel parteikoosolekutel ja parteibüroo laiendatud istungitel.

Võitlust omahinna alandamise ja majandi kasumi suurendamise eest peame kõige tähtsamaks, tegeleme sellega pidevalt. Ja me oleme saavutanud ka mõningaid märkimist väärivaid tulemusi. 1965. aastal oli meil piimatsentneri omahind 11,4 rbl., veiselihal 79,7 rbl. ja sealihal 80,7 rbl. Selline suhteliselt madal omahind saavutati eeskätt inimeste tööviljakuse kasvu arvel, mis omakorda on aga uue tehnika juurutamise, töötajate õpetamise ja kasvatamise, nende kvalifikatsiooni tõstmise tulemus. Kui 1964. aastal kulutati tsentneri piima tootmiseks 0,70 inimtööpäeva, siis 1965. aastal ainult 0,63, veiseliha tootmisel olid vastavad arvud 3,03 ja 2,56 ning sealiha tootmisel 2,32 ja 2,10. 1964. aastal oli sovhoos nimetatud näitajatega vabariigi parimaid. Soodsad kokkuostuhinnad ja madal oma-

hind on muutnud meie sovhoosi suure kasumiga töötavaks majandiks.

Töötajate mobiliseerimisel tootmisülesannete täitmisele on otsustavaks teguriks sotsialistlik võistlus. Seda organiseerib ametiühingukomitee, kuid paljud võistlusega seotud küsimused tuleb lahendada parteibüroo, administratsiooni ja ametiühingukomitee ühisel jõul. Aasta algul võetakse tavaliselt osakondades ja brigaadides vastu individuaalsed ja kollektiivsed kohustused, millele järgneb majandi üldkohustuste vastuvõtmine. Individuaalsete kohustuste vormistamisel kasutame laialdaselt aktiivi (brigadiride, spetsialistide, kommunistide) abi.

Ametiühingukomitee töötab koos administratsiooniga välja võistluse tingimused. Kokkuvõtteid tehakse vastavalt töö iseloomule: põllunduses viispäevakute ja tööperioodide lõikes, lüpsibrigaadides dekaadide, kuude ja kvartalite lõikes, teistes loomakasvatusharudes kuude ja kvartalite lõikes, osakondade ja brigaadide vahelises võistluses tööperioodide ja kvartalite lõikes.

Kord kvartalis määratakse kindlaks kutseala parimad ja antakse võitjatele rändvimplid ning rahalised preemiad. See toimub pidulikult.

Lisaks aastakohustustele võetakse meil veel kohustusi tööperioodide ulatuses (kevadkülv, heinatööd, viljakoristamine, sügiskünd), kusjuures võistlustingimused näevad ette I, II ja III ergutuspreemia. Seega on sotsialistliku võistluse organiseerimisel peetud silmas nii moraalset kui ka ainelist hüvitust.

Ühtlasi püüame luua tingimused sotsialistlike kohustuste täitmiseks. Kõigile loomakasvatajatele, traktoristidele ja põllutöölistele on korraldatud erialased õppused. Viiskümmend sovhoositöötajat õpivad õhtukoolides ja kaugõppe teel. Töötajate käsutuses on lasteaed, söökla ja ajakohane klubi, kus tegutsevad mitmesugused isetegevusringid, lastevanemate kool ja huvialaringid, toimuvad kinoetendused. Töötingimuste ja tootmiskultuuri parandamise eesmärgil on farmide ümbrus heakorrastatud ja juurdepääsuteed asfalteeritud, neljas lüpsibrigaadis aga seatud üles torusselüpsi seadmed. Raskete tööde mehhaniseerimise ja eesrindlike töövõtete juurutamisega tegeldakse pidevalt. Ulatuslike heakorrastustööde tulemusena on elu- ja tootmishoonete ümbrus muutunud nägusaks. Paranevad töötajate elukondlikud tingimused: aastail 1959—1965 ehi-

tati üle 170 uue korteri, kusjuures suurem osa Vinni keskuse kortereist on gasifitseeritud.

Moraalsed ergutusvahendid avaldavad töötajaile suurt kasvatuslikku mõju. Osaliselt oli neist juba juttu, kuid tahan mainida veel mõningaid. Nende hulka kuuluvad eesrindlaste austamisõhtud ja nende kohtumised sovhoosiperega, eriti noortega, eesrindlaste nimede autahvlitele kandmine klubis ja osakondades, agitbrigaadi esinemised, heli-valguslehed jne. Viimased on meil väga populaarsed, samuti ka agitbrigaadi esinemised. Nende kava on üles ehitatud kunstilises vormis, kohalike faktide alusel: kiidetakse head ja sarjatakse halba. Agitbrigaadi kava või heli-valguslehe numbrit uuendatakse 1—2 korda kvartalis ja sellega esinetakse kõigis osakondades. Meie agitbrigaad ja heli-valguslehed on oodatud külalised ka rajooni teistes majandites.

Kuna NLKP XXIII kongress kohustas parteiorganisatsioone pöörama erilist tähelepanu kommunistlike noorte kasvatamisele ja vajadusele kasutada komsomolitöös laialdasemalt komsomoliealisi kommuniste, peatun ka sellel töölõigul mõne sõnaga. Meie parteibüroo tegeleb süstemaatiliselt komsomoliorganisatsiooni juhtimisega. Komsomolikomitee sekretär, samuti ka üks tema asetäitjaid on noored kommunistid. Teisele asetäitjale, kes juhib tehnikumi komsomolitööd, määrasime abiks kaks kommunisti, kellest üks on parteibüroo liige. Igapäevane tegelemine komsomoliorganisatsiooniga on parteitöös väga oluline, sest noorte aktiivsusest oleneb suurel määral paljude ürituste edu. Meil on küsimus seda keerukam, et tehnikumi komsomolitöö erineb tunduvalt sovhoosi komsomolitööst. Sellistes tingimustes on tööst vabastamata komsomolikomitee sekretäril küllaltki raske toime tulla, kui parteibüroo teda pidevalt ei toeta ega abista. Hea kontakti ja oskusliku juhtimise tulemusena oleme saavutanud seda, et komsomoliorganisatsioon on sovhoosi parteiorganisatsioonile tõeliseks abiliseks. Komsomoliorganisatsiooni mõju on noorte hulgas hästi tunda.

ÜHISELT LEITAKSE ÕIGE LAHENDUS

E. SAMASON
Abja sovhoosi parteibüroo sekretär

NLKP Keskkomitee märtsipleenumi otsustes pööratī suurt tähelepanu kolhooside ja sovhooside partei-algorganisatsioonide tugevdamisele ja nende osatähtsuse suurendamisele. NLKP XXIII kongress aga rõhutas kõigi partei-algorganisatsioonide võitlusvõime tõstmise erilist tähtsust. Peale märtsipleenumit ja partei kongressi on kogunenud mõtteid, tähelepanekuid ja töökogemusi, millest siinkohal tahaksingi rääkida.

Kõigepealt annan ülevaate meie majandi partei-algorganisatsioonist. Meid on 39 kommunisti. Nende hulgas on viis traktoristi, neli põllutöölist, neli farmitöötajat, kaks autojuhti, neli ehitustöölist. 11 kommunisti töötab mitmesugustel juhtivatel kohtadel. Nende hulka on arvatud direktor, peaspetsialistid, algorganisatsiooni sekretär ja teised. Ülejäänu moodustavad kommunistid, kes on jõudnud kõrgesse ikka ja on juba vanaduspuhkusel.

Partei põhikirjale toetudes ja seda täites juhivad kommunistid sovhoosi kõiki töö- ja elualasid, kusjuures meie eesmärgiks on saavutada edasiminek majanduse alal kommunistide eeskuju, organisatsioonilise tegevuse ja kasvatustöö kaudu. Partei-algorganisatsiooni büroo on meil seitsmeliikmeline. Kõigile büroo liikmetele on antud kas alaline või siis ajutise iseloomuga ülesanne, kusjuures on silmas peetud kommunisti haridust, organiseerimistöö kogemusi, ühiskondlike ülesannete rohkust ja kutsetöö iseloomu. Neist põhimõtetest lähtudes anname parteilisi ülesandeid ka kõigile teistele kommunistidele. Neile kommunistidele, kes ükskõik millises õppeasutuses õpivad, anname ülesandeid harva ja selliseid, mis ei sega edasijõudmist õppetöös. Oleme arvamusel, et ka kõige väiksema ülesande täitmine aitab alal hoida ja tõsta kommunisti vastutustunnet partei ja oma kõige lähemate võitluskaaslaste ees.

Partei-algorganisatsioonide kommunistid tulevad vähemalt üks kord kuus kokku parteikoosolekule. Selline on NLKP põhikirja nõue. Olen kuulnud arvamusi, et nii sagedaseks kooskäimiseks ei olevat vajadust ja päevakorra valik tekitavat raskusi. Kõik probleemid olevat koosolekutel igast kandist läbi sõelutud ja ühe või teise küsimuse uuesti ülesvõtmine ei aktiviseerivat kommuniste, ei äratavat värskeid mõtteid.

Vaidlen niisugustele arvamustele vastu. Igapäevane elu nõuab kommunistidelt suurt organisatsioonilist tööd ja sageli tuleb lahendada ülesandeid, mis ühele käivad üle jõu. Parteikoosolekul, kui see on hästi ette valmistatud, leitakse üheskoos sobiv lahendus. Kui koosoleku päevakorras seisavad aastast aastasse ühed ja samad probleemid, siis võib tõepoolest tekkida selline moment, et näiteks loomade ületalvepidamisest pole tarvis tänavu jaanuaris parteikoosolekul kõnelda, ehkki mullu seisis see küsimus jaanuaris parteikoosoleku päevakorras. Aga ajakirjanduse tellimine ja lugemine? Kommunistid peavad alati kursis olema kõigega, mis sünnib meil ja raja taga. Kas kommunistid loevad ilukirjandust? Kuidas õpivad kommunistide lapsed koolis? Kas need probleemid ei vääri parteiorganisatsiooni, kõigi kommunistide tähelepanu? Meie arvates väärivad. Rahva kultuuritase tõuseb kiiresti. Meie vabariigis ostetakse aastas ligi viie rubla eest raamatuid elaniku kohta. Nüüd on päris tavaline nähe, et sovhoositöötaja kodus on isiklik raamatukogu ja seda täiendatakse pidevalt. Elust jääb maha see kommunist, kes ei loe raamatuid, ajalehti ja ajakirju, kes ei tunne huvi selle vastu, kuidas tema lapsed koolis edasi jõuavad ja mismoodi lapsed kodus ning väljaspool kodu käituvad. Parteiorganisatsioon peab hoolt kandma, et tema ridades ei oleks kommuniste, kellele võidakse öelda: «Pühi enne oma läveesine puhtaks, siis tule mind õpetama!»

Sellepärast oleme parteikoosolekutel arutanud ka selliseid probleeme, millest äsja rääkisin. Asjalikule arutelule panevad aluse päevakorra valik, koosoleku ettevalmistamine ja ettekanne. 1965. aasta novembriks oli meil lahtise parteikoosoleku päevakorras ülevaade kümne kuu tööst. Büroo pidas vajalikuks informeerida koosoleku päevakorrast kõiki majandi töötajaid. Kutsed saadeti kommunistidele ja neile parteitutele, kelle osavõtt koosolekust oli meie arvates tingimata vajalik. Nädal enne nimetatud koos-

olekut andsime välja järjekordse välklehe neljateistkümnes eksemplaris, nii et jätkus igasse brigaadi ja farmi. Välkleht tegi rahvale teatavaks koosoleku aja ja koha, päevakorra ning ettekande esitaja. Kuid tegemist ei olnud üksnes kutsega koosolekust osa võtta. Välkleht aitas kaasa koosoleku õnnestumisele.

«Partei-algorganisatsiooni büroo soovib, et koosolekul oleks rohkesti asjalikke sõnavõtte, kriitikat ja enesekriitikat, ettepanekuid töö parandamiseks. Et abistada Teid sõnavõtu ettevalmistamisel, anname siinjuures mõned tähtsamad pidepunktid.»

Järgnes küsimuste loetelu, arvult seitse. Toon mõne neist näiteks.

«Mida tuleks Teie arvates teha farmitöötajate reservi loomiseks? Kas peaksid osakonnajuhatajad ja brigadirid senisest rohkem tähelepanu osutama farmitöötajate valikule ja nende elamistingimuste parandamisele või olete arvamisel, et nende küsimustega peaksid tegelema ainult peazootehnik ja direktor? Millega põhjendate oma seisukohta? Teie ettepanekud?»

«Mida tuleks teha farmitöötajate vastutustunde tõstmiseks?»

«Milliseid masinaid Teie arvates tuleks esmajärjekorras sovhoosil osta, mispärast just neid?»

Kuidas koosolek korda läks? Kommunistid ja parteitud tulid koosolekule läbimõeldud ettepanekutega. Oli kaksteist sõnavõttu. Kuid tähtis pole sõnavõttude arv, vaid nende sisu. Ei saadud läbi ka vaidluseta, ent ei keereldud ühe ja sama küsimuse ümber, nagu seda juhtus tihtipeale aasta-poolteist tagasi toimunud koosolekutel. Arutelu püsis algusest peale asjalikkuse raames ja ettepanekud olid eranditult väärt, et nendega täiendada otsuse projekti. Öeldust võib jääda mulje, et partei-algorganisatsiooni koosolekul arutati ainult majandusasju. Koosolekul kõneldi töötajate kommunistlikust kasvatamisest ja nimetati ka abinõud, mis peavad tagama sovhoosirahva ideelise ja kultuurilise silmaringi laienemise.

Ma liialdaksin väites, et kõik koosolekud mööduvad meil algusest lõpuni asjaliku arutluse õhkkonnas ja kõik sõnavõtjad teevad konkreetseid ettepanekuid. Alati ei ole see nii. Tuleb ette, et kommunist teeb koosolekul kriitilise märkuse ja istub seejärel rahulikult oma kohale. Ta ei ole ilmselt üldse mõelnudki, mida tuleks teha tema poolt avas-

tatud puuduse kõrvaldamiseks. Mõned koguni arvavad, et juba puuduse nägemine ja sellest rääkimine on väärt asi. Ei vaidle vastu. Kasulikum on aga, et iga kommunist ise ka juurdleb, otsib teid puudustest vabanemiseks, kitsaskohtadest jagusaamiseks. Kui kommunist piirdub ainult kriitikaga, oleme temalt tavaliselt küsinud, mida tuleks tema arvates ette võtta. Kui järgneb ölakehitus, siis esitame küsimuse kõigile ja otsime üheskoos lahendust. Kas siin ei ole tegemist varjatud katsega summutada altpoolt tulevat kriitikat? Minu arvates ei ole, kui kommunisti sõnavõtt ja selles sisalduv kriitika kantakse protokolli, kui tema poole pöördutakse taktitundeliselt: «Aga võib-olla oled sa juba ka sellele mõelnud, kuidas sellest lõhkisest künast tarvitamiskõlblikku saada?» Hoopis iseasi on see, kui kritiseerijale öeldakse: «Rääkima oled sa küll mees, aga tee ise ka midagi.» Muide, peaaegu igas parteiorganisatsioonis on selliseid inimesi, kes armastavad kriitikat kriitika pärast. Ka meil on seda ette tulnud. Oleme leidnud lihtsa rohu: parteiline ülesanne ja selle täitmise kontroll. Inimest hinnatakse ikka tegude järgi. Paar aastat tagasi ütles üks kommunist, kui talle koosolekul parteiline ülesanne anti: «Seda tegite sellepärast, et ma puudused välja tõin.» Teised kommunistid vastasid: «Sina tunned ise olukorda kõige paremini, sulle anti ülesanne ja õpetused peale, elad sealsamas, tee ära ja teinekord pane oma pea ka tööle.» Võib-olla ei ole päris õige nii toimida, aga asjalikkust ei saavuta ju ainult sõnadega. Kujutame ette parteikoosolekut, kus kõik kritiseerivad vihaselt, ent keegi ei võta vaevaks mõelda, mida ette võtta, et pahedest jagu saada. Pealtnäha aktiivne koosolek, aga kasu pole mingisugust.

Ühel parteikoosolekul arutasime, kuidas muuta poliitiline selgitustöö mõjusamaks. Ootamatult hakkasid mõned kommunistid ründama Penuja rahvamaja juhatajat kommunist Hilda Pärnat, nagu oleks tema ainuke asjaosaline. Teine osa kommuniste seadis tõe jalule ja lõpuks olid kõik sellega päri, et Penuja rahvamaja osa sovhoosirahva ideoloogilisel kasvatamisel ei sõltu ainult juhataja tegevusest, kõigil kommunistidel, eriti aga neil, kes seal ligiläheduses elavad, tuleb käed külge panna.

Enamasti valmib otsuse projekt koosoleku ettevalmistamise käigus. Kuid selline projekt on ikkagi toormaterjal. Koosolek kui kollektiivne organ teeb oma järeldu-

sed, täiendused ja korrektiivid. Mulle meeldivad eriti sellised koosolekud, kus asjaliku arutluse käigus, sõnavõttude ja ettepanekute alusel sünnib punkt-punktilt otsus. Sellist otsust sõnastada ei ole raske, protokollis seisab kõik kirjas. Meil on olnud mitu niisugust koosolekut ja otsuse kohta pole midagi halba öelda. Toon siinkohal näite minu arvates kõige kordaläinumast.

1965. aasta augustis oli meil büroo laiendatud istung. Arutasime viljalõikuse küsimusi ja seda, kuidas organiseerida koristusajal sotsialistlikku võistlust. Kutsusime koosolekule kõik kombainerid, autojuhid, kuivatajad ja teised, kellest olenes viljalõikuse edu. Otsuse projekti ei olnud. Ettekande tegi peaagronoom Hans Koppel. Mehaanik andis ülevaate koristusmasinate ja autode seisukorrast. Kõik kombainerid võtsid sõna, igaüks ütles, kui palju koristuspinnast võtab tema enda peale. Peaagronoom lõi arvud kokku. Selgus, et osa vilja jääb veel kasvama. Kes kui palju juurde võtab? Võeti juurde ja lisaks reservigi, sest varematel aastatel on ikka käidud naabreid abistamas. Kombainerid avaldasid soovi: lubatagu neil ise valida autojuhid, kes kombaine teenindavad. Nii otsustatigi. Autojuhid tegid oma ettepanekud, viljakuivatajad panid ette suurendada kuivatite läbilaskevõimet. Nii sündis koosoleku käigus hea otsus — asjalik ja selge. Muidugi ei tule sellest aru saada nii, et otsust tuleb sõnavõttude hulgast terahaaval otsida. Otsus tuleb ikka korra kohaselt vormistada. Asjaliku ja konkreetse otsuse puhul ei valmista raskusi täitmise organiseerimine ja täitmise kontrollgi on hõlpsam.

Parteikoosoleku otsuse elluviimisele peavad kõik kommunistid kaasa aitama. Kui otsuses on märgitud, mida teha ja mis ajaks, siis peab tingimata kirja panema kommunisti nime, kes täitmist organiseerib. Võib-olla on see kõik ammutuntud tõdede kordamine, ent minu arvates on seda vaja ikka ja ikka jälle meelde tuletada. Tingimata tuleb arvestada, kas ülesande saaja on suuteline antud ülesannet täitma. Mõnikord tuleb anda ühine ülesanne mitmele kommunistile. Otsuse täitmist kontrollib meil büroo eesotsas sekretäriga. Täitmise käigust informeerime algorganisatsiooni järjekordsel koosolekul. Kõneleme sellest, mis tehtud, ja sellest, mis tegemata. Seegi on üks kommunistide kasvatamise vorm ja distsiplineerib kõiki algorganisatsiooni liikmeid.

Olen kuulnud kolleege kurtmas, et pensioniikka jõudnud kommunistidele ei oska ülesandeid anda. Mõnede arvates pole neist aga üldse mingit abi. Mitte kuidagi ei taha nõustuda nendega, kes nõnda mõtlevad, ja mis veel halvem, kommunisti pika ning tegevusrohke elu jooksul talletatud kogemused kasutamata jätavad. Ma ei kõnele neist, kellel tervis põdur. Me kõik vananeme ja vaevalt me nõustume, kui meid kunagi, tõsi küll, paha sõna lausumata, tasapisi sellest eemale tahetakse tõrjuda, mille külge oleme elu jooksul südamega kasvanud. Pensionäri tunnistust ei ole kunagi välja antud parteielust eemalejäämise tõendiks.

Meie majandi partei-algorganisatsiooni kuuluvad pensionäridest kommunistid võtavad endiselt osa ühiskondlikust elust. Kommunist personaalpensionär Juhan Sildra juhib sovhoosi rahvamalevlasi, on rahvakontrolli kaastöögrupi liige, täidab aeg-ajalt parteilisi ülesandeid. Kommunist Johannes Tobi samm ei reeda kõrget iga. Vilkalt liigub ta külavaheteedel. Ta on Abja külanõukogu saadik, külanõukogu esimehe asetäitja, aitab pensionile minejail dokumente vormistada, lahendab kaebusi. Johannes Tobi võtab sageli osa parteikoosolekute ettevalmistamisest, ta on agitaator.

Penujas ei ole ühtegi suuremat sündmust, mille üheks organiseerijaks poleks pensionär Jaan Miisk — kommunist, kes iga ülesande täidab täpselt ja tähtajaks. Selliseid näiteid võiks tuua veel mitmeid.

NLKP XXIII kongress, samuti Keskkomitee 1965. aasta märtsipleenum pidasid väga vajalikuks parandada rahva hulgas tehtavat poliitilist tööd, täiustada selle töö vorme ja meetodeid. Seepärast tahaksin rääkida ka mõningatest kongressijärgsetest mõtetest, mis on seotud selle töölõiguga.

Meil on tavaks, et loengud ja vestlused toimuvad osakonna- või brigaadikeskuses. Vanemad inimesed ei tule näiteks pakasega umbetuisanud teed mööda mitme kilomeetri taha sovhoosikeskusse loengut kuulama. Brigaadikeskusse tulevad aga nii vanad kui noored. Mis sest, et kuulajaid koguneb mõnikord vaid 10—15, olenevalt brigaadi suurusest. Sellised kokkutulekud kujunevad sageli kuulajate ja lektori vaheliseks vestluseks ning märkamatult kaob tund või kaks, mõnikord isegi rohkem. Seal kuuleb partei-algorganisatsiooni sekretär oma tööks palju kasulikku, õpib inimesi tundma.

Ühel kirjandusõhtul, see oli Nõukogude armee 47. aastapäeva eel, kogunes Jaasi brigaadi keskusse poolsada inimest. Teiste hulgas oli ka traktorist, kes küll kõvasti tööd rühib, kuid tihtilugu ka purjutab. «Mis tema ka kirjandusest teab,» arvati. Pean tunnistama, et olin samal arvamusel. Ja siis palus mees kõigi üllatuseks sõna. «Ma tahan teada, mis on saanud Enn Kalmust?» Talle hüüti mitmest kandist korraga: «Sellist inimest pole ju kunagi olnud, kirjanik mõtles ta välja.» «Enn Kalmu ei saa välja mõelda, ta on olemas. Oli olemas. Minuski on praegu Enn Kalmu... teataval määral,» ütles traktorist, ütles ägedalt ja istus siis, ning paar pisarat voolas üle mehe kortsudest küntud põskede. Ma tundsin teda viisteistkümmend aastat, ja arvasin hästi tundvat. Kui ennatlikult me mõnikord otsustame inimeste üle. Näeme ainult nende välist külge. Tollest õhtust alates muutus minu suhtumine sellesse traktoristisse, keda ma juba nii kaua tundsin. Ta ei ole maha joonud oma inimväärikust, ta juurdleb tõsiste probleemide üle, ta tunneb oma vigu ja tahab saada paremaks, temas pole silmakirjalikkust, ja see on voorus, millega paljud uhkeldavad, kuid mida kõigil ei ole.

Meie sovhoosi lektoritegrupp pole suur, sinna kuulub kaheksa inimest, kuus neist on kommunistid. 1965. aastal pidasime sovhoosis üle 70 loengu, aga nendega kokku, mis peeti naabermajandeis, esinesid meie lektorid 91 korda. Kas seda on vähe või palju? Ei saa öelda, et vähe, kuid pole põhjust ka uhkustamiseks. Tänavu tahame saavutada, et loengute kvaliteet oleks parem ja külastatavus suurem. See ongi üks põhjusi, miks peame loenguid peamiselt brigaadides. Loengulise tegevuse plaani koostame pikema aja peale, see annab lektoritele võimaluse loenguid paremini ette valmistada. Meie arvates jääb rahvale palju ütlemata, kui oma majandis pole ühingu «Teadus» lektorite algorganisatsiooni.

Laualeht «Kiir» ilmub meil juba kolmandat aastat, kord kuus. Igasse numbrisse paigutame kaks kuni neli eesrindlase portreed, fotosid sovhoosi kaunist loodusest, majandi tootmistegevusest. Nüüd antakse laualehte välja mitmes Viljandi rajooni kolhoosis ja sovhoosis, Valga, Tartu, Jõgeva ja teistes rajoonides. Elu ise nõuab, et majandi mitmekülgset tegevust valgustataks veelgi operatiivsemalt. Meie anname «Kiirele» lisaks välja välklehte, mis ilmub talvekuudel vähemalt neli korda kuus ja annab

ülevaate lüpsjatevahelisest võistlusest. Igas «välgus» trükime lühisõnumeid eesrindlastest, juhime tähelepanu puudustele. Kui vaja, siis «lüüakse välku» väljaspool järjekorda. Sagedamini anname välklehte välja kevadkülvi-, heinatööde ja saagikoristamise ajal. Välklehte paljundame neljateistkümnes eksemplaris, et jätkuks kõigi brigaadide ja farmide jaoks. Kahe aasta jooksul on «Kiire» toimetus suutnud välklehte peaaegu järjekindlalt välja anda. Kavatsusel on muuta välkleht regulaarselt kord nädalas ilmuvaks «Kiire» lisaleheks. Ma ei kirjuta sellepärast, et igal pool tuleks teha samuti. Alati tuleb arvestada kohalikke võimalusi. Laualehe, välk- ja fotolehe väljaandmine nõuab tegijailt entusiasmi, veelgi rohkem aga järjekindlust ja distsipliini.

Oleme kuulnud, et mõnel pool vaibus toimetuse tööhoog juba paari numbri väljaandmisega. Ei oska ära arvata kõiki põhjusi. Mõnigi toimetus püüdis naabrit juba esimese numbriga üle trumbata. Leht sai küll tüse nii vormilt kui sisult, aga toimetuse võttis ohkama: «Esimesega nägime juba sellist vaeva, mis edasi saab?» Alake õhemaga, avaldage kõige vajalikum materjal! Toimetus õpib, kogub jõudu, aktiiv kasvab ja portfelli jääb pärast numbri väljaandmist materjali ka teise jaoks. Peost suhu elamine loob ikka närvilise õhkkonna ja see toob kahju igas töös.

Partei-algorganisatsiooni tegevus on nii mitmepalgeline, et kõigest ei jõua kirjutada ühes artiklis. Sellepärast valisin mõned töölõigud, mis meie arvates võivad ka teistele huvi pakkuda.

KUIDAS TÖÖ, NÕNDA TASU

V. PALLO

Jõgeva rajooni Lillevere-nimelise kolhoosi partei-algorganisatsiooni sekretär

Lillevere-nimeline kolhoos asub Põltsamaa lähistel. Kolhoosi majandusasjad on viimasel ajal hästi edenenud. 1965. aastal oli majandi rahaline sissetulek üle 659 000 rubla. Juhtivaks majandusharuks on veisekasvatus — saime 3700 kg piima lehma kohta. Ka teised majanduslikud näitajad on viimaste aastate jooksul tunduvalt paranenud.

Kuid peamine, mida me koos kolhoosimajanduse arenemise ja tugevnemisega oleme saavutanud, on inimeste teadlik suhtumine oma töösse ja majandisse, nende suurenev vastutustunne majandi ees seisvate ülesannete lahendamisel — peremehetunde kasv. Selles on meie edusammude juured. Otsustavat osa on etendanud siin aga kolhoosi partei-algorganisatsioon, kolhoosi kommunistid.

Kui tagantjärele algorganisatsiooni protokollikausta sirvida, siis ilmneb, et küsimuste ring on viimasel ajal keerelnud rohkem sotsialistliku võistluse, kommunistliku töö liikumise, noorte elu, kolhoosnike elutingimuste, tootmiskultuuri, kultuuritöö ja muu säärase ümber, mis puudutab otseselt inimesi, nende igapäevast elu, tööd ja jõudehetki. Me ei ole püüdnudki enda peale võtta kolhoosi juhatuse igapäevaseid kolhoosi operatiivse juhtimise funktsioone ega sega end tema töösse. Kuid me avaldame kolhoosimajandusele mõju oma vormide ja meetoditega. Me peame peamiseks partei-algorganisatsiooni tegevuses tööd inimestega, nende organiseerimist, nende kasvatamist ja abistamist.

1965. aasta kevadel, pärast NLKP Keskkomitee märtsipleenumit, koostasime plaani pleenumi otsuste realiseerimiseks. Selles oli rõhk asetatud inimeste tööaktiivsuse tõstmisele. Küsimuse lahendamise üht võimalust nägime kolhoosnike materiaalses ja moraalses stimuleerimises. Plaani üksikasjalik tutvustamine ei mahu küll käesoleva kirjutise

raamidesse, kuid tööst, mida on kolhoosi kommunistid teinud kolhoosnike töötasu maksmise süsteemi parandamiseks ja nende moraalse huvitatuse tõstmiseks, tahan allpool juttu teha.

Märtsipleenumi otsused lõid suurepärased eeldused kolhoosnike materiaalse huvi suurendamiseks. 1964. aastal maksti Lillevere-nimelises kolhoosis keskmiselt tööpäeva kohta 3 rubla ja 26 kopikat. Seda võib pidada keskpäraseks tasuks. Ent mitte kõigi kutsealade töötajad ei saanud palka oma teenete kohaselt. Põllutööl teenisid inimesed suhteliselt vähe, ja seda ei saanud õigeks pidada. Kommunistide initsiatiivil kehtestasime lisatasusüsteemi, mille järgi põllutöölised, kes kuus vähemalt 20 inimtööpäeva välja töötasid, said 25 protsenti väljateenitud töötasule lisa. 15 protsenti lisatasu hakati maksma nendele, kes 15—19 päeva kuus tööd tegid. Need on keskmised arvud, mis vastavalt töö hooaegadele varieeruvad. Seejuures pole päevade miinimum ainukeseks lisatasu saamise tingimuseks. Lisatasule võib kriipsu peale tõmmata alkoholi tarvitamine, omavoliline töölt puudumine, brigadiri korralduste täitmatajätmine ja kolhoosi omandiga ebaperemehelik ümberkäimine.

Lisatasusüsteem tõstis põllutööliste keskmise päevapalga 1965. aastal ligi 4 rublani. Kangemad töömehed, nagu näiteks Eduard Prümmel, teenisid koguni 6 rubla. Ei vaja vist kinnitamist, et põllundusbrigaadides said inimesed tööhoogu juurde.

Põhimõtteliselt samasugune süsteem kehtestati mehhanisaatorite lisatasustamiseks, kusjuures aluseks võeti vahetusnormide arv kuus. Lüpsjad aga saavad lisatasu üleplaanilise piima pealt. Lüpsjatele piimatoodangu plaanide väljatöötamine on küllaltki suur töö, sest siin tuleb arvestada kõiki tegureid, mis toodangut mõjutada võivad. Tundub, et meie zootehnikud on selle kunsti üsna hästi omandanud. Kui kuude lõikes oligi mõnel lüpsjal plaani täitmisega raskusi, siis aasta lõpuks jõudsid kõik oma ülesande ära täita. Parimaks osutus Anne Rohtla, kes lüpsis lehma kohta keskmiselt 4540 kg piima. Tema sai lisatasuna ligikaudu 500 rubla.

Toodangu järgi makstakse lisatasu ka farmi- ja põllundusbrigaadide brigadiridele. Ühtekokku maksti 1965. aastal lisatasudeks ligi 18 000 rubla. See summa pole tühine.

Lisatasusüsteem on meil lihtne ja tööinimestele arusaa-

dav. Elu näitab, et pealtnäha küll täiuslikumad, ent liiga keerulised lisatasusüsteemid ei avalda rahva tööaktiivsusele loodetud mõju. Kuid siiski polnud ka meie oma täiesti mõistetav kõigile kolhoosnikele. Seepärast pidas partei-algorganisatsioon vajalikuks selgitada lisatasusüsteemi kolhoosnikele brigaadides ja farmides. Ühtlasi tegime agitaatorite kaudu ka vastavat tööd partei majanduspoliitika selgitamiseks materiaalse huvitatuse tõstmise küsimustes.

Kolhoosis tuntakse rõõmu ka selle üle, et kõikidele töötajatele antakse tasulist puhkust. Põllutöölised saavad kaks, mehhanisaatorid ja farmirahvas kolm nädalat puhkust aastas. Inimesed kasutavad seda mitmeti. Järjest populaarsemaks muutuvad aga sanatooriumid ja puhkekodud. 1966. aastaks oli meil aasta algul juba varuks 14 tuusikut. Partei-algorgnisatsioon on püüdnud hoolt kanda selle eest, et inimeste puhkus mööduks kasulikult ja sisukalt.

Aitame kaasa inimeste elutingimuste parandamiseks. See kajastus ka partei-algorganisatsiooni pleenumijärgses plaanis. 1965. aastal anti kolhoosnike kasutusse 12 uut korterit ja remonditi 8, muretseti 200 tonni briketti. 17 peret said gaasipliidid. Mõningal määral oleme kolhoosirahvast saanud aidata ka ehitusmaterjalide muretsemisel.

Palju on partei-algorganisatsioonil tulnud tegelda vanade kolhoosnikega. 1965. aastal hakati teatavasti kolhoosnikele pensioni maksma. Partei-algorganisatsioon korraldas pensionitunnistuste piduliku kätteandmise, vanade töömeeste austamisõhtu. Ent ikkagi ei olnud partei-algorganisatsioonil ega ka juhatusel täielikku ülevaadet sellest, kuidas vanainimesed elavad ja millised on nende majanduslikud tingimused. Olukorrast pildi saamiseks jaotati kommunistid piirkondade kaupa ning tehti neile ülesandeks külastada vanainimeste kodusid. Järgmisel koosolekul kuulati nende kommunistide informatsiooni. Selgus, et me tundsime seni tõepoolest halvasti vanade elu-olu. Kodude külastamisel saadi ülevaade nende pretensioonidest. Pensionäride ettepanekud ja soovid andis partei-algorganisatsioon juhatusele lahendamiseks. Ei saa öelda, et lahendamist vajavaid küsimusi just eriti palju oli, ent kahtlemata lisas vanadele kindlustunnet juba teadmine, et kolhoosi kommunistid neid külastasid ja tahavad nende eest hoolitseda.

Riikliku pensioni kõrval annab kolhoos nendele, kes seda tõepoolest vajavad, ka omapoolset abiraha. 1965. aastal moodustas see summa 2500 rubla. Ühekordse toetusena antakse veel piima, vilja jm.

Mitmesugustel majanduslikel stiimulitel ja hoolel inimese heaolu eest on hindamatu tähtsus. Ent nende mõju poleks arvatavasti küllaldane ja püsiv, kui partei-algorganisatsioon ei tegeleks asja teise küljega — moraalsete stiimulitega, ei püüaks arendada inimestes teadlikku töösse- ja ellusuhtumist, jätaks hooletusse nende kasvatamise. NLKP XXIII kongress pidas seepärast vajalikuks, et uutes tingimustes pööratakse materiaalsete stiimulite kõrval veelgi suuremat tähelepanu tootmise moraalsetele stiimulitele.

Teatavat osa selle küsimuse lahendamisel majandis on kahtlemata etendanud sotsialistlik võistlus ja kommunistliku töö liikumine. Me oleme seisukohal, et moraalsete stiimulite lahutamine materiaalsetest vähendab sotsialistliku võistluse osa tootmise edasiarendamisel ja lõppkokkuvõttes võib see kahju tuua kogu meie kollektiivile.

Seepärast oleme püüdnud sotsialistliku võistluse organiseerimisel rakendada praktikas kontrollitud ja end õigustanud võtteid. Kokkuvõtteid tehakse regulaarselt väljaantavates bülletäänides ning brigaadinõupidamistel. Viimased toimuvad meil iga tööperioodi lõpul. Võitjad saavad ühekordse preemia ja aukirjad. Brigaadides on sel puhul kombeks pidada väike pidu ja vaadata üheskoos tagasi tehtud tööle. Kommunistid saavad ülesande tutvustada inimesi nendel koosviibimistel töökokkuvõtetega ja uute ülesannetega.

Sotsialistliku võistluse võitjaid premeeritakse kolhoosi aukirjaga ja individuaalse preemiaga. Traditsiooniliseks on kolhoosis muutunud vabariigi aastapäeva puhul rahvapidu ja Oktoobrirevolutsiooni aastapäeva pidustused, kus samuti parimatele antakse mälestusesemed ja korraldatakse Põltsamaa kultuurimajas nende austamisõhtu.

Inimeste moraalsel stimuleerimisel on suur tähtsus sellisel töövormil nagu kommunistliku töö liikumine. Praegu on raske selle liikumise juhtimiseks ja hoogustamiseks kusagilt metoodilist abi saada ning kolhoosi partei-algorganisatsioon on toiminud põhiliselt oma südametunnistuse ning äratundmise järgi.

Õige hoo sai kommunistliku töö liikumine siis, kui Paul Rohtla III põllundusbrigaad sellesse lülitus. Tõenäoliselt ei erine brigaadi liikmete kohustused palju nendest, mida sel puhul võetakse vastu teistes põllumajanduslikes ettevõtetes. Asja peamine väärtus seisab vahest selles, et brigadir läks siin rahva kollektiivsustunde arendamise teed ja oskas selle kaudu tõsta inimeste tööaktiivsust, neid nii moraalselt kui materiaalselt ergutada. Näiteid võib tuua õige mitmesuguseid. Üheks tüüpilisemaks on üksteise abistamine. III brigaadi liikmed ei tunne muret selle üle, kuidas aiamaalt kartulid üles võetud või mõned muud toimetused tehtud saavad. Need tööd püütakse õhtuti üheskoos ära teha. Sellegi üle ei imestata enam, et haigestunud brigaadiliikmeile varutakse ühiselt metsast kütet ja tuuakse see kohale.

Ühisel nõul hakati korrastama brigaadiliikmete elamuid ja nende ümbrust, sest vaevalt on õige nimetada kommunistliku töö eesrindlaseks inimest, kes oma kultuuritaseme ja ka kodukultuuri poolest teistest maha jääb.

Brigaad töötab üksmeelselt ja hoogsalt. Mõningad töö organiseerimise meetodid erinevad selles brigaadis täielikult teiste omadest. Näiteks on kartulivõtmise juures brigadiridel alati tegu vagude väljamõõtmisega, põllu kartulivõtjate vahel jaotamisega. Tavaliselt satub ühele hoopiski saagirikkam koht kui teisele — üks teenib rohkem kui teine, halvemal juhul tuleb teenistuse pärast omavahelist tüligi ette. III brigaadis käivad kartulivõtjad ringi ümber põllu, igaüks saab töötada halvematel ja parematel põllutükkidel ja pole enam vaja, et igaüks oma vaka täitumist valvaks. Ühesugune töökoormus ja tasugi sellele vastavalt kõigil ühesugune.

Paljudele on kolhoosiasjade saatus õige südamelähedaseks muutunud. On tulnud sedagi ette, et inimene viib isikliku põhukoorma kolhoosi põrsastele allapanuks ega tee sellest mingisugust numbrit. Selliselt toimis III brigaadi liige Vilma Vaimel.

Peale põllutööliste on kommunistliku töö liikumisega kaasa tulnud farmirahvas ja inimesi teistelt aladelt. 1965. aasta märtsis kolhoosnike üldkoosolekul arutati kommunistliku töö eesrindlase nimetuse andmise küsimust. Viiele kolhoosnikule keelduti seda kõrget nimetust andmast, kuna nende tööalased ja moraalsed omadused seda ei väärinud. Niisugune nõudlik ja kriitiline suhtumine tuleb asjale kind-

lasti kasuks, hoiab ära kahjuliku formalismi, mis on kommunistliku töö liikumise kõige kurjem vaenlane.

Kolmkümmend seitse kolhoosnikku, kelle töö- ja eluviisid üldkoosolekul läbi vaagiti, kutsuti mai lõpul kolhoosi kommunistliku töö eesrindlaste päevale. Kutsuti ka need kolmkümmend viis inimest, kes vahepeal olid seda nimetust taotlema hakanud. Sellel pidulikul kokkutulekul kõneldi kommunistliku töö liikumise sisust ja suundadest ning anti kätte eesrindlase tunnistused. Kunstiliselt aitas päeva sisustada koorikontsert. Kommunistliku töö eesrindlase tunnistusesse suhtuvad meie inimesed lugupidamisega. Nähtavasti just seepärast, et eesrindlase nimetuse väljateenimist tõepoolest üsna tõsiselt võeti ja tunnistuse kätteandmist pidulikult korraldati.

Teatud tooni annab meil kommunistliku töö liikumisele ka see, et sellest võtavad osa kõik kommunistid (peale paari, kes väljastpoolt juurde tulid) ja juhtivad töötajad. Liikumisega ühines ka kolhoosi esimees V. Laos. Ta teatas sellest kollektiivile avalikult ja kutsus teisi kaasa. Võib vahetada mõtteid ja vaielda selle üle, kas kommunistile, kes niigi peab partei põhikirja kohaselt isiklikku eeskuju näitama, annab midagi juurde kommunistliku töö eesrindlase nimetuse taotlemine. Kas selles ei väljendu mitte toosama formaalne lähenemine asjale? Meil ollakse teisel arvamusel. Kui kommunistlik töö on kujunemas terve kollektiivi liikumiseks, siis pole ju kuigi tark tegu juhtijail sellest eemale hoida. Teisest küljest on juhtijailgi palju, mida oma töös ja elus paremini teha. Inimese arenemisel, tema moraalsel kasvul ja täienemisel pole ju mingeid piire.

1965. aastal hakkasime rohkem tähelepanu pöörama töö- ja kodukultuuri küsimustele. Partei-algorganisatsioon lähtus seejuures eesmärgist luua inimestele paremad töö- ja elutingimused, parandada küla välisilmet, tõsta töökultuuri farmides ning põldudel. Seejuures peame silmas, et kõigi nende ürituste tulemusena peab suurenema inimeste huvi ja armastus oma kodukolhoosi vastu, samuti nende tööaktiivsus.

Kõigepealt kuulutasime välja konkursi kõrgeima töökultuuriga põllundus- ja loomakasvatusbrigaadi ning parima kodukultuuriga küla väljaselgitamiseks. Kevadel varakult alustati kõikjal heakorrastustöid. Ja siis hakkas eriti silma, kui palju meie külas ja farmide ümbruses on

lohakust, ülearuseid esemeid ja lagunenud hooneid. Aja jooksul oldi sellega harjutud. Ühise tööga paranes külade välimus ja olukord farmides. Näiteks Mällikveres oli varem lautade ümbrus väga näotu, künklik ja konarline, nii et murra jalad. Nüüd tasandati maa, loomakasvatajad aga võtsid kätte ja istutasid lauda juurde ilupuid ja lilli. Ka laudas leiti võimalus kammide-harjade ja muu säärase jaoks korralikud riiulid teha, puhkeruumid korda seada, täpselt kõigist eeskirjadest kinni pidada.

Kolhoosi esimesel ülevaatusel tunnistati parimaks farmibrigaadiks Mällikvere oma, kus brigadiriks on Viivi Miks. Nägusamate külade tiitli võitsid Arukse ja Pauastvere, kõrgema töökultuuriga põllundusbrigaadiks tunnistati III brigaad. Palju tegid ära ka II põllundusbrigaadi liikmed ja mehhanisaatorid. Parimatele anti preemiad.

Need polnud aga ainukesed preemiad. Kevadel korraldati Jõgeva rajoonis loomakasvatusalane sanitaar-, veterinaar- ja heakorrastuskonkurss. Sellel konkursil tunnistati kolhoos parima töökultuuriga majandiks rajoonis. Mällikvere laut sai rajooni parima töökultuuriga lüpsikarjalauda nimetuse. Annikvere laut jäi kolmandaks. Parima töökultuuriga sigala ja noorkarjalauda leidis komisjon jällegi meie kolhoosist. See oli loomakasvatajate püüdlikkusele suureks tunnustuseks, seda enam, et meie ruumid ja tootmistingimused pole just eriti kiita.

Säärastest üritustest on kasu tootmisele ja ka inimestele endile, nad võivad rõõmu tunda oma töö viljast ning harjuvad omal algatusel kollektiivselt tegutsema, töökultuuri, puhtust ja ilu hindama. Tõenäoliselt jäävad heakorrastuse ja töökultuuriga seotud probleemid ka lähematel aastatel meil küllaltki tähtsale kohale.

Lillevere-nimelise kolhoosi parteiorganisatsiooni juures töötab oma lektoritegrupp, agitaatorite kollektiiv, inimesed käivad poliitringis ja eesrindlike kogemuste koolis. Üsna sageli korraldame tublimatele inimestele teatrietenduste ühiskülastamisi Tallinnas ja Tartus. Populaarseks on saanud suvised rahvapeod, kus korraldatakse töö- ja spordivõistlusi, lõbusaid rahvalikke mänge, premeeritakse parimaid, külastatakse teisi majandeid, kus õpitakse ise ja õpetatakse teisi. Suurte pühade puhul või tähtsamate tööetappide lõppemisel, nagu juba nimetatud, korraldavad pidusid brigaadid ja sisustavad neid nii, nagu oskust jätkub. Muidugi ei unustata ka tööjuubeleid ja tähtsamaid

perekondlikke sündmusi. Traditsiooniks on kujunemas eesrindlaste päevad.

Kõik need üritused on väga palju kaasa aidanud inimeste kasvatamisele, on olnud nendeks moraalseteks stiimuliteks, mida meie parteiorganisatsioon on püüdnud kasutada kolhoosnike tööaktiivsuse tõstmiseks. Koos sellega on ka kolhoosi partei-algorganisatsiooni autoriteet viimasel ajal kiiresti kasvanud.

INIMEST KASVATATAKSE SÕNA, USALDUSE JA TÄHELEPANUGA

A. JAASKA

Valga rajooni J. Ljahhovi nimelise kolhoosi partei-algorganisatsiooni sekretär

Kommunistliku kasvatustöö vorme on mitmesuguseid. Inimest kasvatatakse sõna, usalduse ja tähelepanuga. See töö nõuab igapäevast suurt, kogu partei-algorganisatsiooni hoolt. Kuid mis kõige tähtsam — kasvatustöö inimestega peab olema loova iseloomuga: ta peab arvestama inimeste iseärasusi, nende elukutset, vanust ja psühholoogilisi jooni. See töö ei kannata šablooni, bürokraatiat, primitiivset inimesele lähenemist. Seepärast on ta parteitöö üheks raskemaks lõiguks.

Meie kolhoosi peeti veel hiljuti mahajäänud kolhoosiks rajoonis. Kuid tänu riigi abile, eriti aga NLKP Keskkomitee märtsipleenumi otsustele, mis lõid soodsad tingimused kolhoosimajanduse tugevdamiseks ja koos sellega ka kolhoosnike hulgas tehtava kasvatustöö parandamiseks, on meie kolhoosist lühikese ajaga saanud keskmise tootmistasemega majand. Liha, piima ja teravilja tootmine on kolhoosis kasvanud viimase kahe aasta jooksul ligi kaks korda. Kartuli tootmine aga isegi neli korda. Alanenud on toodangu omahind, suurenenud kasum ja majandi rentaablus. 1965. aastal maksime tööpäeva kohta 3,48 rbl. töötasu. Neile saavutustele on palju kaasa aidanud inimeste järjekindel kasvatamine.

Oleme püüdnud kasvatustööle rakendada kogu kolhoosi aktiivi: kolhoosi juhtivad töötajad, kõik kommunistid, kohaliku kooli, klubi ja raamatukogu töötajad, agitaatorid, propagandistid ja lektorid. Suurem osa neist tegelevad nii või teisiti kasvatustöö küsimustega. Kuid kuidas koordineerida, juhtida ja suunata nende ideoloogilise rinde võitlejate tööd nii, et võimalikult rohkem mõjutada kasvatustööga iga kolhoosiliikme teadvust? Sellele küsimusele otsis meie partei-algorganisatsioon juba ammu vastust. Nüüd tundub, et oleme sellise kasvatustöö vormi leidnud kommunistliku kasvatuse nõukogu näol, mille moodusta-

sime 1965. aasta juunis partei-algorganisatsiooni koosolekul, kui otsisime teid NLKP Keskkomitee märtsipleenumi otsuste täitmiseks.

Kommunistliku kasvatuse nõukogu moodustasime Tartu rajooni Võrtsjärve kolhoosi eeskujul, kus käisime tutvumas viimase tööga.

Nõukogu tööplaanis kajastub kogu kolhoosis tehtav kasvatus-, kultuuri-, loenguline ja spordi töö. Kommunistliku kasvatuse nõukogu koosneb meil üheksast liikmest, sellesse kuuluvad: kolhoosi esimees, partei-algorganisatsiooni sekretär, kohaliku kooli direktor, lektorite grupi juhataja, komsomoli-algorganisatsiooni sekretär, spordikollektiivi esimees, rahvamaja juhataja, raamatukogu juhataja ja naiskomisjoni esinaine.

Nõukogu töö kulgeb kvartaliplaanide alusel. Miks? Seepärast, et põhiliste põllutööde tsüklid langevad kokku kvartalitega: I kvartalis valmistutakse kevadkülviks, koostatakse tootmisplaani, toimub aruande- ja valimiskoosolek. See on loomade ületalvepidamise kõige vastutusrikkam periood. II kvartalile langevad kevadised põllutööd ja kevadkülv, algab loomade suvine karjatamine. III kvartalis varutakse söötasid, külvatakse talivilja, hooldatakse külve ja tehakse ettevalmistusi saagi koristamiseks, algavad koristustööd. IV kvartali põhitöödeks on saagi koristamine, loomakasvatushoonete talveks ettevalmistamine ja loomade üleviimine laudaperioodile. Vastavalt hooaegadele planeerime ka kasvatuslikud üritused: agitaatorite töö, vestlused, loengud, kultuuriasutuste töö, tähtpäevade tähistamine jne. Iga kvartali lõpus teeme kokkuvõtte eelmise kvartali tööplaani täitmisest ning kavandame uue tööplaani.

Meie arvates õigustab kommunistliku kasvatuse nõukogu end täiel määral. Pärast nõukogu töölerakendamist on kasvatustöö meil märgatavalt elavnenud ja muutunud sihikindlamaks. Üritusi toimub nüüd rohkem ja nad on sisukamad ning mitmekesisemad. Nõukogu kaudu on parteiorganisatsioonil kergem koordineerida ja juhtida ühiskondlike organisatsioonide tegevust.

Kommunistliku kasvatuse nõukogu üheks ürituseks on näiteks brigaadipäevad. Need toimuvad kord kuus, töötasu väljamaksmise päevadel. Brigaadipäevadel teevad brigaadid kokkuvõtteid tööülesannete täitmisest, arutavad eelseisvaid ülesandeid, kolhoosi juhtivad töötajad ja spetsia-

listid esinevad loengute ning vestlustega. Neil päevadel toimuvad ka õppused eesrindlike kogemuste koolide kuulajaile.

Meil on organiseeritud kaks eesrindlike kogemuste kooli: põllutöölistele ja mehhanisaatoritele ning loomakasvatajatele.

Põllutööliste ja mehhanisaatorite koolis õpib 118 kuulajat. Eesrindlike kogemuste koolis tutvutakse kolhoosi perspektiivplaani ja parimate töökogemustega, õpitakse, kuidas saada suuri saake ja tõsta tööviljakust jne. Õpitut rakendatakse praktikas ja see annab häid tulemusi. Tööviljakus on meie kolhoosis viimasel aastal märgatavalt tõusnud. Kartulipanek toimub mehhaniseeritult, samuti ka põhu kokkupanek. Varem nõudsid need tööd palju inimkäsi. Maad osatakse nüüd paremini harida ja seetõttu on lõikus rikkalikum. Kolhoos kogus 1965. aastal hea hübriidkaalika ja kartulisaagi, 464 ts ja 174 ts hektarilt. Kui 1964. aastal kulutati ühe tsentneri kartuli tootmiseks 0,28 inimtööpäeva, siis 1965. aastal vähenes töökulu 0,24 päevani. Tunduvalt alanes ka teravilja omahind. See on meie traktoristide I. Kurgi, J. Vaheri ja K. Ulti tubli töö vili.

Plaanipäraselt toimuvad õppused ka loomakasvatajate eesrindlike kogemuste koolis, mille tööst võtab osa 34 töötajat. Õpitakse loomade hooldamist, mineraalsöötade kasutamist, puhta piima tootmist, tutvutakse lüpsimasinate ja teiste seadmetega. Kolhoos ostis 1965. aastal veel kaks lüpsiagregaati ja nüüd ei lüpsta meil enam üheski laudas käsitsi. Lüpsjad-karjatalitajad T. Bogdanova, H. Vähi ja T. Kalamees said nende hoolde usaldatud lehmadelt ligi 3000 kg piima iga lehma kohta. Lüpsjate-karjatalitajate töötasu suurenes 1965. aastal 20—25 protsendi võrra. Emisetalitajad Amalie ja Jaan Tuks on viinud põrsakasvatuse kolhoosis heale järjele. Tänu seatalitajate tublile tööle võtsid sead üle 500 grammi päevas juurde, kusjuures tsentneri sealiha omahind oli 1965. aastal 86,1 rbl. ja veiselihal 83,8 rbl.

Mõni sõna agitaatoritest. Agitaatori sõna mõjujõud oleneb tema enda teadmiste rohkusest ja ideelisest veendumusest, tema isiklikust aktiivsusest ja algatusvõimest. Sellepärast püüame pidevalt tõsta agitaatorite teoreetiliste teadmiste taset ja saavutada seda, et nende selgitav sõna ulatuks iga inimeseni.

Kolhoosi agitkollektiivi kuulub 28 agitaatorit. Igaühel neist on kindel tegevuspiirkond farmides ja brigaadides. Valimiste ajal suurendame agitaatorite arvu, nii et ühe agitaatori kohta ei tuleks rohkem kui 7—8 majapidamist. Agitaatoritele korraldame regulaarselt õppusi. Kord kvartalis toimuvad piirkondlikud agitaatorite nõupidamised Tõrvas, kus esinevad rajooni juhtivad töötajad. Hoogtööde eel korraldame tavaliselt agitaatorite nõupidamise, millest võtab osa ka kolhoosi juhatus ja kogu aktiiv ning kus iga agitaator saab kindlad ülesanded. Meie kolhoosis on kommunistliku töö liikumisse lülitunud 74 töötajat. 24 inimest kannab juba kommunistliku töö eesrindlase nimetust.

Kommunistliku töö liikumine etendab kasvatustöös tähtsat osa. Kuid meie arvates on kõige ohtlikum, kui seda liikumist hakatakse kunstlikult suureks puhuma. See toob asjale ainult kahju. Seepärast oleme taotlenud, et liikumisest osavõtja vastuvõetud kohustused ka tõepoolest täidab. See aga tähendab, et mida rohkem inimesi lülitub kommunistliku töö liikumisse, seda tugevam peab olema ideoloogiline kasvatustöö kollektiivis. Oleme püüdnud võimalikult laiemalt propageerida kommunistliku töö eesrindlaste saavutusi. Tutvustame neid bülletäänide, seinalehe ja välklehtede kaudu, eesrindlaste fotod aga paigutame autahvlile. Väga tähtis on, et inimesed peaksid kommunistliku töö eesrindlase nimetuse saamist tähtsaks ja austavaks sündmuseks. Seepärast anname eesrindlase tunnistused kätte pidulikult, tavaliselt kolhoosi üldkoosolekul.

Kolhoosis töötab ka algastme poliitkool, kus õpib 32 kuulajat. Õppused viiakse läbi kaks korda kuus.

1965. aastal peeti kolhoosis 87 loengut ja vestlust, neist brigaadides 47. Lektorite grupp on meil 11-liikmeline, siia kuuluvad kolhoosi põllumajanduse spetsialistid ja Pikasilla 8-klassilise kooli õpetajad. Loengulises töös oleme pidanud silmas eriti loengute sisu ja nende kasvatuslikku mõju.

Poliitilisest selgitustööst võtab meil aktiivselt osa ka kolhoosi juhtkond. Kolhoosi esimees sm. Virks on paljude kasvatuslike ürituste algataja ja sageli ka nende teostaja: ta on poliitringi propagandist, esineb sageli loengutega, on kolhoosi kultuurielu ja sporditöö hingeks. Võib-olla on see meie eelis mõne teise kolhoosiga võrreldes. Kuid õige majandusjuht ei alahinda kunagi kasvatustööd, sest palja administreerimisega kaugele ei jõua. Peale selle tõmbab

majandi juhi isiklik osavõtt kasvatustööst ja eeskuju kaasa ka paljudteisi töötajaid.

Kommunistliku kasvatuse nõukogu tegeleb ka inimeste kultuurilise kasvatamise ja nende puhkeaja korraldamisega.

Rahvamaja isetegevusringide töö on viimasel ajal hoogustunud, tegutseb 9 ringi. Paljud kolhoosnikud leiavad siin oma huvialale vastava tegevuse. 1965. aasta sügisel loodi kolhoosis orkester, kes juba lõikuspeol hulga lugusid maha mängis.

Hästi õnnestus kolhoosis laste nimepäeva tähistamine. Selline üritus toimus meil möödunud suvel esmakordselt ja sellest võttis osa 29 last. Lipukesed, õhupallid, lillekimbud käes, punased nelgiõied rinnas, mindi muusika saatel rongkäigus sõjameeste ühishauale, kuhu asetati lillekimbud. Meie külalised, Hellenurme lastekodu lapsed, laulsid langenute mälestuseks kaks laulu. Seejärel siirduti ühiselt pidulikult kaunistatud rahvamaja saali, kus anti kätte vastavad tunnistused ja mälestusesemed. Hiljem istuti koos vanemate ja külalistega ühises sõpruslauas. Pisiperele, samuti ka nende emadele-isadele ja omastele jääb see päev kauaks meelde.

Tavaks on kujunenud kolhoosirahva ühised sõidud teatrisse ja õppeekskursioonid. 1965. aastal sai valmis kolhoosi spordiplats ja peeti esimene spordipäev. Palju teisigi huvitavaid üritusi oleme korraldanud. Kõik need on taotlenud üht eesmärki — kasvatada meie kolhoosnikest avara silmaringiga ja teadlikke kommunistliku ühiskonna ehitajaid.

ARENDADA SOTSIALISTLIKKU VÕISTLUST

H. KALLASTE

Rapla rajooni Kaiu kolhoosi
partei-algorganisatsiooni sekretär

NLKP XXIII kongress kohustas veelgi laiemalt arendama sotsialistlikku võistlust. Meie partei-algorganisatsioon on pööranud tõsist tähelepanu just sotsialistliku võistluse õigele organiseerimisele. Mõni aasta tagasi oli meie kolhoosis sotsialistliku võistluse korraldamisel palju formaalsust, sotsialistlik võistlus oli tegelikult ainult paberil. Viimasel ajal, eriti pärast NLKP Keskkomitee märtsipleenumit on sotsialistlik võistlus muutunud tööviljakuse tõusu, omahinna alandamise ja majandi rentaabluse suurendamise tähtsaks vahendiks, suureks kolhoositootmist edasiviivaks jõuks, tema lahutamatuks osaks.

Sotsialistliku võistluse organiseerimisel on meil välja kujunenud rida põhimõtteid, mille rakendamist me peame tingimata vajalikuks.

Kõigepealt võistluse ulatuslikkus. Võistlusest võtavad osa kõik kolhoosnikud. Võistlustingimuste koostamisel arvestasime töölõikude eripärasusega. Meil on erinevad tingimused mehhanisaatoritel, põllutöölistel, lüpsjatel, seatalitajatel, noorkarjatalitajatel ja ehitustöölistel.

Oleme seisukohal, et sotsialistliku võistluse hoogustamiseks tuleb rakendada hästi läbimõeldud materiaalse ja moraalse ergutamise süsteemi, mille väljatöötamisest ja läbiarutamisest võtab osa kogu kolhoosipere. Kõigil neil, kes on täitnud sotsialistliku võistluse tingimused, on võimalus saada täiendavat tasu preemiate näol.

Kokkuvõtteid sotsialistliku võistluse käigust teeb iga kuu vastav komisjon ja need tehakse teatavaks bülletäänidega. Iga kuu makstakse välja ka preemiad jooksva töö eest. Peale selle on kvartali- ja aastapreemia. Preemiad on küllaltki suured. Näiteks traktorist, kes on täitnud kõik sotsialistliku võistluse tingimused, saab suvekuudel 20 ja talvekuudel 40 protsenti palgalisa, mis moodustab 30—50 rbl. kuus.

Põllutöölised saavad preemiana 20 protsenti töötasust, mis olenevalt palgast teeb 15—30 rbl. Premeerimist on rakendatud ka farmides. Preemia saavad kõik, kes on täitnud sotsialistliku võistluse tingimused. Komisjonil on õigus preemiat vähendada, kui mõni tingimus pole täidetud. Kui aga tegemist on töö ajal joomise või tööluusiga, siis ei maksta preemiat selle kuu eest, mil töödistsipliini rikkumine aset leidis. Selline kord on muutnud töödistsipliini kolhoosis märksa tugevamaks. Ka väljatöötatud päevade arv inimese kohta on suurenenud ja paranenud tööde kvaliteet. Kui kolhoos tootis näiteks 1964. aastal I klassi piima 15—20 protsenti kogutoodangust, siis nüüd toodab kolhoos 95—100 protsenti I klassi piima.

Nagu juba märgitud, peame väga oluliseks kolhoosnike laialdast osavõttu sotsialistliku võistluse tingimuste väljatöötamisest. Meil toimus see järgmiselt: partei-algorganisatsiooni büroo töötas välja võistluse põhialused, kusjuures tugineti senistele kogemustele ja arvestati teistes majandites rakendatud paremaid võtteid ning oma majandi võimalusi. Seejärel kutsusime kokku lahtise parteikoosoleku, kus projekti arutamise käigus võistlustingimusi parandati ja täiendati. Partei-algorganisatsiooni ettepanekud arutati läbi ka brigaadide, farmitöötajate ja mehhanisaatorite koosolekuil, kus kolhoosnikud tegid omapoolseid täiendusettepanekuid. Neil koosolekuil võeti vastu ka sotsialistliku võistluse kohustused. Võistlustingimused kinnitati kolhoosi juhatuse koosolekul. Nii kujunes kollektiivse töö viljana välja kogu sotsialistliku võistluse süsteem, mis muutus kiiresti populaarseks.

Süsteemi üksikasjaline kirjeldamine veniks pikale. Kuigi sotsialistliku võistluse tingimused erinevad tööalade lõikes, on põhipunktid kõigil ühised: 1. Tööst osavõtt ja töösse suhtumine. 2. Töö kvaliteet ja tulemused. 3. Töötajate käsutusse antud tootmisvahendite hooldamine. Järelikult ei tule kokkuvõtete tegemisel arvesse mitte ainult töö hulk, vaid ka kvaliteet, kolhoosi omandisse suhtumine, inimese distsiplineeritus.

Sotsialistliku võistluse juurde kuulub ka kolhoosnike järjekindel õpetamine ja eesrindlike kogemuste rakendamine. Igakuulisel farmitöötajate koosolekul õpitakse tundma eesrindlikke töövõtteid ja kogemusi. Neil koosolekutel esinevad nii oma majandi eesrindlased kui ka teiste majandite tublimad töötajad ja spetsialistid. Eesrindlikke

töökogemusi õpetatakse talvel ka traktoristidele. Paremaid töövõtteid valgustatakse seina- ja välklehtedes.

Kõige selle tulemusena on eesrindlaste read meie kolhoosis pidevalt kasvanud. Kui 1965. aasta alguseks oli kolhoosis 10 tööeesrindlast, siis 1965. aasta töötulemuste eest anti pidulikult tööeesrindlaste raamatud 76-le kolhoosnikule. Tunduvalt on kasvanud kolhoosnike tööviljakus ja alanenud toodangu omahind. Kui 1964. aastal kulutati näiteks tsentneri sealiha tootmiseks 6,10 inimtööpäeva ja selle omahind oli 103,28 rbl., siis 1965. aastal kulutati selleks ainult 4,3 inimtööpäeva, kusjuures omahinnaks kujunes 88,5 rbl. 1965. aastal lüpsti iga lehma kohta 3544 kg piima, mis on 780 kg võrra rohkem kui 1964. aastal.

Iga 100 hektari põllumajandusliku maa kohta toodeti 444 ts piima, mis on üle 100 ts rohkem kui eelmisel aastal. Liha kogutoodang kasvas 328 tonnilt 404 tonnini. Kolhoosi rahaline tulu moodustas 876 000 rbl., s. o. 250 000 rubla rohkem kui 1964. aastal. Kasumit saadi 337 000 rubla. Tulenevalt sotsialistliku võistluse süsteemist ja kolhoosis kehtivast töötasustamise korrast, said kõrgema keskmise päevatasu need kolhoosnikud, kes aktiivsemalt võtsid osa ühistööst. Näiteks põllutöölised, kes töötasid välja üle 270 päeva aastas, said keskmiselt päevatasuks 4,16 rbl., need aga, kes töötasid välja alla 200 päeva, ainult 3,51 rbl.

Nendes saavutustes etendasid tähtsat osa NLKP Keskkomitee märtsipleenumi otsustega loodud soodsad kolhoositootmise arendamise tingimused, samuti ka kolhoosis organiseeritud laialdane sotsialistlik võistlus koos kolhoosnike materiaalse ja moraalse huvitatuse õige rakendamisega.

KOLLEKTIIVSES JUHTIMISES PEITUB JÕUD

M. KÖHLER

Tartu rajooni M. Härma nimelise kolhoosi parteibüroo sekretär

Uued põllumajanduse arendamise ülesanded, mis on püstitatud NLKP XXIII kongressi direktiivides viie aasta plaani kohta, nõuavad kolhoosidemokraatia edasist laiendamist. Kolhoositootmise juhtimine on tänapäeval muutunud palju keerulisemaks, kui see oli veel mõni aasta tagasi. Seda näitab ilmekalt meie kolhoos.

1963. aastal ühines kaks kolhoosi praeguseks Miina Härma nimeliseks kolhoosiks, mille üldpindala ulatub 5100 hektarini, põllumaa suurus on aga 2400 hektarit. Kolhoosi rahaline läbikäik ulatus 1965. aastal 710 000 rublani. Selline kolhoositootmise ulatus nõuab kolhoosiliikmete aktiivset osavõttu kolhoosimajanduse juhtimisest, eeldab kollektiivse juhtimise osatähtsuse tõusu.

Seepärast peab meie kolhoosi partei-algorganisatsioon väga tähtsaks kolhoosielu demokraatlike aluste edasist laiendamist.

Partei-algorganisatsiooni initsiatiivil toimuvad meie kolhoosi osakondades igas kvartalis koosolekud. Oleme püüdnud suurendada nende koosolekute osatähtsust. Neil koosolekuil arutatakse kõiki osakonna tootmistegevuse tähtsamaid küsimusi. Siit saab alguse kolhoosi tootmisplaanide koostamine. Siin kavandatakse abinõud, mis tagavad põhiliste põllutööde õigeaegse ja korraliku läbiviimise. Igal põllumehel on neil koosolekuil sõna kaasa rääkida viljade paigutamise, nende saagi suurendamise, brigaadi tööviljakuse tõstmise, töötasustamise, töödistsipliini jne. küsimustes. Sellised koosolekud ei kujuta endast enam tavalisi tootmisnõupidamisi, vaid neile on omased ka mõned juhtimise funktsioonid, sest osakonna juhatajad ja spetsialistid arvestavad neil koosolekuil tehtud asjalike ettepanekutega ja viivad need ellu. Need koosolekud on meil praktiliselt kujunenud üheks kollektiivse juhtimise

vormiks. Ja kuna brigaadid on kasvanud küllaltki suureks, on brigaadiliikmete osavõtt brigaadi asjaajamisest end igati õigustanud.

Selline kollektiivne juhtimine on andnud häid tulemusi. Võib julgelt öelda, et 1965. aastal tehti palju ära teraviljasaakide suurendamiseks. Nii andis 1965. aastal teravili keskmiselt 24 ts hektarilt, s. t. 5,7 ts rohkem kui 1964. aastal. Kartulit saime 147 ts hektarilt. Heina saime aga napilt. Seepärast on kolhoosi põhiülesandeks käesoleval viisaastakul seada täielikult korda mitmeaastase põldheina kasvatamine ja suurendada kultuurkarjamaade saagikust.

Teiseks kollektiivse juhtimise vormiks peame kord kuus toimuvaid lüpsjate-karjatalitajate ja segafarmide töötajate nõupidamisi. Neil nõupidamistel tehakse kokkuvõtteid eelmise kuu töötulemustest ja planeeritakse uued ülesanded. Siin on igal farmitöötajal võimalus teha omapoolseid ettepanekuid töö paremaks korraldamiseks, tuua esile puudusi jne. Neil nõupidamistel on ka veel teine kindel eesmärk — uute, eesrindlike töövõtete tundmaõppimine, farmitöötajate kvalifikatsiooni ja kultuuritaseme tõstmine. Nõupidamistel esinevad majandi juhid ja spetsialistid.

Samasugused nõupidamised korraldatakse ka mehhanisaatoritega.

Neilt koosolekuilt ja nõupidamistelt ei puudu tavaliselt ükski kolhoosnik ja need on palju kaasa aidanud kolhoosnike peremehetunde süvendamisele, lisanud tööindu.

Kolhoosis on suurenenud loomakasvatuse tootlikkus, ja seda eriti 1965. aastal. 1964. aastaga võrreldes suurenes piima kogutoodang 260 tonni, ja seda põhiliselt lehmade produktiivsuse suurenemise arvel — ühe lehma kohta lüpsti 618 kg rohkem kui eelmisel aastal. Suurenes ka lihatoodang: toodeti 127,8 tonni veiseliha plaanis ettenähtud 113,5 tonni asemel, kusjuures tsentneri omahinnaks kujunes 75,25 rubla (1964. aastal 80,32 rubla). Sealiha toodeti 191 tonni plaanis ettenähtud 171 tonni asemel, lihatsentneri omahind alanes 96,60 rublalt 89,64 rublani.

Kolhoos ületas 1965. aastal kõik loomakasvatus- ja taimekasvatussaaduste riiklikud müügikchustuste plaanid. Nagu teisteski kolhoosides on ka meil üheks kolhoosielu demokraatia vormiks regulaarsed kolhoosi üldkoosolekud ja juhatuse koosolekud. Kuid selliste koosolekute korra-

pärasest läbiviimisest üksi ei piisa. Oluline on, et neil koosolekuil väljenduse leidnud kolhoosikollektiivi tahe ka kolhoosi juhtkonna igapäevases töös kajastuks. Selleks peavad need koosolekud alati kujunema tõeliseks juhtimise kooliks. Enne kui esitada üht või teist küsimust kolhoosi juhatusele või üldkoosolekule kinnitamiseks, peab meie kolhoosi esimees sm. Korts koos partei-algorganisatsiooni bürooga tingimata nõu kolhoosi aktiivi, spetsialistide ja eakamate kolhoosnikega. See tagab, et koosolekud kujunevad tõesti asjalikeks arutlusteks ja kolhoosnikud tunnevad end täieõiguslike peremeestena.

Partei-algorganisatsioonis on meil arvel 24 NLKP liiget. Kommunistid oleme paigutanud kõigisse tootmistöö lõikudesse, et avaldada nende kaudu mõju kogu majandi tootmistegevusele. Partei-algorganisatsiooni büroo teeb sageli juhatusele ettepanekuid töö paremaks korraldamiseks, ühe või teise kitsaskoha likvideerimiseks. Seejuures ei püüa me juhatust asendada ega segada vahele tema juhtimistegevusse. Eesmärk on meil ühine — arendada edasi kolhoositootmist — ja me aitame selleks kaasa parteitöö vormide ning meetoditega. Peame oma põhiülesandeks inimeste kommunistlikku kasvatamist, nende vastutustunde süvendamist ühise eesmärgi taotlemisel. Selle eesmärgi saavutamise üheks vahendiks peame aga kolhoosidemokraatia laiendamist, kõigi kolhoosnike kaasatõmbamist kolhoosielu tähtsamate küsimuste lahendamisele eespool nimetatud kollektiivse juhtimise vormide kaudu. Need vormid ei ole veel kaugeltki täiuslikud ja meie partei-algorganisatsioonil seisab ees suur töö nende täiustamisel ja uute otsimisel, kuid just kolhoosidemokraatia laiendamises näeme me ka oma parteiorganisatsiooni osatähtsuse kasvu, tema autoriteedi tõusu.

Lõpuks tahaks paari sõnaga märkida, millist suurt majanduslikku abi saime riigilt NLKP Keskkomitee märtsipleenumi otsuste alusel.

Miina Härma nimeline kolhoos sai partei ja valitsuse poolt rakendatud abinõude tulemusena 1965. aastal järgmist materiaalset abi:

kustutati 15 000 rbl. pikaajalist pangalaenu;
saadi 6200 rubla ulatuses alus- ja väetisturvast;
veeti 4100 rbl. ulatuses tolmpõlevkivituhka;
põllumajandussaaduste kokkuostuhindade tõstmise

arvel saadi täiendavalt sissetulekut liha müügist 70 400 rbl. ja teravilja müügist 20 300 rbl.

Kokku saadi riigilt materiaalset abi 116 000 rubla. See on suur toetus, mis ei vaja kommentaare ja rõõmustab kõiki põllumehi.

Kolhoosidemokraatia edasise laiendamise küsimused aga leiavad kahtlemata kinnitust üleliidulisel kolhoosnike kolmandal kongressil, mis NLKP Keskkomitee märtsipleenumi otsuse kohaselt toimub käesoleval aastal.

RAHVAKONTROLLI GRUPP ON MEIE TUBLI ABILINE

E. METS

Võru rajooni «Võidu» sovhoosi parteibüroo sekretär

NLKP XXIII kongressi resolutsioonis rõhutatakse, et parteiorganisatsioonid peavad suunama rahvakontrolli organite tegevust ning osutama neile nende töös igakülgset toetust. Kuidas meie sovhoosi partei-algorganisatsioon seda nõuet täidab, sellest tahangi rääkida.

«Võidu» sovhoosi rahvakontrolli grupp, mis valiti möödunud aasta lõpul, on 15-liikmeline. Varem oli grupi liikmete arv tunduvalt suurem, kuid selline liiga suureks paisutatud grupp ei õigustanud ennast, kuna tema juhtimine ja suunamine olid raskendatud. Kaastöögrupi suurus peab meie arvates vastama majandi suurusele ja grupi koosseisus peab olema töötajaid igast tootmislõigust.

Rahvakontrolli grupi töötulemused sõltuvad esmajoones selle koosseisu valitud töötajate kohusetundest ja aktiivsusest. Selleks arutasime kõik kandidaadid eelnevalt partei-algorganisatsiooni bürool läbi. Büroo liikmed avaldasid kandidaatide kohta oma arvamist, tõid esile nende head ja halvad küljed. Pärast seda tegi büroo vastava otsuse. Seejärel esitasime kandidaadid töötajate koosolekuile arutamiseks. Kuna sovhoosis töötab üle viiesaja inimese, siis ei olnud võimalik töötajate koosolekut teisiti korraldada kui kompleksbrigaadide kaupa. Koos grupi liikmetega valisime ka kolmeliikmelised kontrollpostid igasse kompleksbrigaadi.

Peale valimisi toimus grupi esimene koosolek, kus valiti viieliikmeline grupi büroo, esimees ja asetäitja.

Mõni sõna rahvakontrolli grupi koosseisust. Grupi koosseisu valiti kaheksa kommunisti, kolm kommunistlikku noort ja viis parteitut seltsimeest. Grupi koosseisu kuuluvad peaagronoom, peaveterinaararst, samuti brigadire, põllutöölisi, loomakasvatajaid ja mehhanisaatoreid. Meie arvates ei oleks see õige, kui grupi koosseisu kuuluksid ainult lihttöölised ilma ühegi eriala spetsialis-

tita. Kontrollimise käigus tuleb lahendada igasuguseid küsimusi, ka selliseid, kus õige lahenduse võib leida ainult spetsialist. Näiteks kevadkülviks valmisoleku kontrollimisel on vaja inimest, kes tunneb põhjalikult masinaid, seemneviljade konditsionaalsust, mürkkemikaale jne. Või teine näide. 1964. aastal informeeris raamatupidamine gruppi selles, et tagavaraosade ja põllutööriistade laos on kaupa kõvasti üle limiidi. Kaastöögrupp kontrollis olukorda ja selgus, et laos seisis tõesti tagavaraosi ja masinaid, mida sovhoos ei vajanud. Seejärel kohustati vastava ala töötajaid andma üleliigsed osad ja masinad üle varustusorganeile või naabermajandeile, kes neid vajasid. Kontrollimisele tõmmati kaasa vastava ala spetsialistid, kuna teisiti polnud võimalik olukorrast õiget pilti saada.

Isegi selliseid juhtumeid on esinenud, kus vastavate spetsialistide puudumisel tuli kutsuda neid appi naabermajanditest või koguni rajooniorganitest (tootmisvalitsusest jne.).

Mulle võidakse vastu vaielda, et kuidas siis toimida, kui on vaja kontrollida mõne spetsialisti tööd, kes ise kuulub rahvakontrolli grupi koosseisu. Tema ennast ise ju kontrollida ei saa. Igas majandis töötab ühel erialal kindlasti mitu spetsialisti. Sellisel juhul võib kontrollimisel appi võtta selle töötaja, kes grupi koosseisu ei kuulu, või kutsuda vastav töötaja väljastpoolt majandit. Mõni aasta tagasi tekkis meil vajadus kontrollida ehitus- ja remondibrigaadi tööd. Kuivõrd ainus asjatundja oli ise rahvakontrolli grupi liige, tuli kutsuda vastava ala inimene väljastpoolt.

Järgmine ülesanne pärast grupi valimist on selle töö planeerimine. See ülesanne on küllaltki raske, sest paljude küsimuste seast on vaja leida kõige tähtsamad ja pakilisemad, mis vajavad grupi vahelesegamist. Tööplaani koostamisel tuleb arvestada ka seda, et küsimusi ei oleks liiga palju, sest kõik grupi liikmed on ju oma põhitööga seotud ja kontrollimine toimub ühiskondlikus korras. Erandjuhtudel oleme kasutanud ka palgalist abitööjõudu. Möödunud kevadperioodil saime näiteks signaale, et ühe kompleksbrigaadi sigalas esineb jõusööda kõrvaldamist. Seega tuli olemasolev jõusööda kogus üle kaaluda, milleks kasutasime brigaadi tööjõudu.

Rahvakontrolli grupp tegutseb kvartaliplaani alusel. Plaan koostatakse koos parteibürooga. Nii grupi kui par-

teibüroo poolt ettevalmistatud ettepanekud arutatakse ühiselt läbi. Pärast seda kinnitab tööplaani grupi büroo. Nendes majandites, kus grupi büroo puudub, võiks kinnitada tööplaani kas grupi koosolekul või parteibüroo otsusega.

Siin võiks tuua näitena ka mõned küsimused, mis me võtsime 1966. aasta I kvartali tööplaani.

1. Pidev kontroll loomade talvitamistingimuste ja söödaratsioonidest kinnipidamise üle. Kuidas on loomad varustatud vitamiin- ja mineraalsöötadega?

2. Pidev kontroll lüpsi ja lüpsiagregaatide puhtuse üle. Piimahoidlate sanitaar-hügieeniline olukord. Piima puhtuse ja kvaliteedi kontroll.

3. Elektrienergia kasutamine ja võimalused selle säästmiseks. Kontrollida elektrienergia kasutamist individuaalelamutes.

4. Kontroll kevadkülvi ettevalmistuste üle.

5. Kontrollida Kalatsova kompleksbrigaadis söötade olemasolu ja nende säilitamist.

Need on muidugi põhiküsimused, millele tihtilugu lisandub sama palju igasuguseid ootamatuid probleeme, mis samuti vajavad kiiret lahendamist. Plaanis on märgitud ka inimesed, kes instrueerivad vastava kontrolli eel grupi liikmeid. Peale selle võetakse tööplaani ka grupi büroo istungid, grupi üldkoosolekud ja grupiliikmete õppused.

Tööplaani täitmisel omab suurt tähtsust grupi koostöö partei-algorganisatsiooni ja majandi administratsiooniga. Meil on see koostöö kujunenud väga tihedaks. Iga suurema kontrolli eel arutame koos grupi esimehe või kontrollist osavõtvate grupiliikmete ja sovhoosi direktoriga tegevuskava üksikasjalikult läbi.

Parteiorganisatsioon on oma liikmete kaudu tihedalt seotud grupi tööga. Rahvakontrolli kaastöögrupi esimeheks on meil parteibüroo sekretäri asetäitja. Grupi esimehe asetäitja on partei liikmekandidaat. Grupi büroo koosseisus on parteibüroo liikmeid. Peale selle võtan mina parteibüroo sekretärina alati grupi büroo istungitest osa.

Mõnikord juhtub, et kontrollima saadetud grupiliikmetel tekib raskusi, millest nad omal jõul üle ei saa. Sellisel juhul on parteibüroo suunanud mõne oma liikme või direktor mõne spetsialisti kontrollijaile appi.

Oleme kasutanud grupi abi ka mõnede küsimuste ettevalmistamisel partei-algorganisatsiooni koosolekutele.

1964. aasta oktoobris arutas partei-algorganisatsioon tuletõrje olukorda sovhoosis. Küsimuse valmistas ette rahvakontrolli grupp, kes kontrollis enne seda põhjalikult tuletõrje olukorda kõigis sovhoosi tootmishoonetes ja ka sovhoositöötajate korterites ning majades. Möödunud kevadel valmistas grupp parteikoosolekule ette küsimuse sovhoosi valmisoleku kohta kevadkülviks.

Mõningaid küsimusi on grupil aidanud lahendada ka komsomoliprožektor ja terve komsomoliorganisatsioon.

Kui rahvakontrolli grupp on avastanud mõned puudused või lohakused ja need sovhoosi administratsioonile või parteiorganisatsioonile teatavaks teinud, oleme kohe võtnud tarvitusele vajalikud abinõud. Toon selle kinnituseks mõned näited.

Ma mainisin juba jõusööda kõrvaldamist ühes kompleksbrigaadi sigalas. Kontrollimisel selgus aga, et oletatava puudujäägi asemel oli hoopis suur ülejääk. Samas aga leiti ka, et seatalitaja oli kõrvaldanud mitu kotti jõusööta. Asja arutlusel ilmnes, et brigadiri asetäitja loomakasvatuse alal oli andnud vahetevahel võtme talitajale, kes seda kurjasti kasutas. Jõusööda ülejääk tekkis aga seetõttu, et sissetulekudokumente ei vormistatud õigeaegselt. Seatalitaja vallandati töölt, brigadiri asetäitja viisime aga üle teise brigaadi. Viimane andis lubaduse, et töötab tulevikus ausalt ja korralikult. Usaldasime tema sõna, sest me ei pidanud õigeks noort spetsialisti otsekohe töölt kõrvaldada.

Sügisperioodil saabus signaale, et kompleksbrigaadi brigadiri sm. Teeri lohakuse tõttu on loomasöödaga asjad halvad. Rahvakontrolli grupp kontrollis olukorda kohapeal ja veendus, et signaalid vastasid tõele. Grupi büroo arutas kontrolli tulemusi ja andis sm. Teeri küsimuse parteibüroole lahendamiseks. Sm. Teer sai töösse lohaka suhtumise eest parteilise karistuse.

Tõin vaid paar fakti, kuid need näitavad ilmekalt, kui suureks abiks on meile rahvakontrolli grupp väärnähete avastamisel ja kõrvaldamisel. Rahvakontrolli grupi autoriteet on meie sovhoosis kõrge.

Seda tingib muidugi ka asjaolu, et sovhoosi administratsioon on kõrvaldanud kiiresti grupi poolt avastatud puudused.

Niisugune operatiivne reageerimine innustab ka rahvakontrolli liikmeid, kuna nad näevad, et nende tööst on

kasu. Seda suurt abi ja tänuväärset tööd, mida teevad rahvakontrolli grupid, peaks väärilselt hindama iga majandi juht.

Rahvakontrolli grupp on oma tegevusega veenvalt tõestanud, et töötajate laialdane osavõtt kontrollist aitab ennetada paljusid kuritegusid, paremini organiseerida tootmist ja on töötajates tõelise peremehetunde kasvatamise tähtsaks vahendiks.

SISUKORD

EESSÕNA 3

KAADRI ÕPETAMINE JA KASVATAMINE ON EDU ALUS . 5
O. Lepp, A. Pälsoni nimelise sovhoosi parteibüroo sekretär.

EESKUJULIK AGROTEHNIKA TAGAB SUURED VILJASAAGID JA KARJA KÕRGE PRODUKTIIVSUSE 11
J. Lummo, Tartu sovhoosi parteikomitee sekretär.

TOODAME ROHKEM, ODAVAMALT JA KASULIKULT . . 18
A. Kok, Jõgeva rajooni «Kungla» kolhoosi partei-algorganisatsiooni sekretär.

TÖÖ INIMESTEGA ON MEIE EDUSAMMUDE PANT . . 25
A. Liiver, Rakvere rajooni «Energia» kolhoosi partei-algorganisatsiooni sekretär.

PEATÄHELEPANU TOOTMISELE 31
A. Kondoja, Vinni sovhoos-tehnikumi parteibüroo sekretär.

ÜHISELT LEITAKSE ÕIGE LAHENDUS 37
E. Samason, Abja sovhoosi parteibüroo sekretär.

KUIDAS TÖÖ, NÕNDA TASU 45
V. Pallo, Jõgeva rajooni Lillevere-nimelise kolhoosi partei-algorganisatsiooni sekretär.

INIMEST KASVATATAKSE SÕNA, USALDUSE JA TÄHELEPANUGA 53
A. Jaaska, Valga rajooni J. Ljahhovi nimelise kolhoosi partei-algorganisatsiooni sekretär.

ARENDADA SOTSIALISTLIKKU VÕISTLUST 58
E. Kallaste, Rapla rajooni Kaiu kolhoosi partei-algorganisatsiooni sekretär.

KOLLEKTIIVSES JUHTIMISES PEITUB JÕUD 61
M. Köhler, Tartu rajooni M. Härma nimelise kolhoosi parteibüroo sekretär.

RAHVAKONTROLLI GRUPP ON MEIE TUBLI ABILINE . . 65
E. Mets, Võru rajooni «Võidu» sovhoosi parteibüroo sekretär.

СИЛА КОЛЛЕКТИВНОГО РУКОВОДСТВА
Из опыта работы партийных организаций колхозов и совхозов

Составитель Р. Васса

На эстонском языке

Издательство «Ээсти Раамат»
Таллин, Пярнуское шоссе, 10

*

Toimetaja H. Sooman

Kunstiline toimetaja L. Kruusmaa

Tehniline toimetaja K. Kallaste

Korrektorid S. Aron ja M. Amon

Laduda antud 7. VII 1966. Trükkida antud 26. IX 1966. Paber 54×84, 1/16. Trükipoognaid 4,5. Tingpoognaid 3,8. Arvestuspoognaid 3,74. Trükiarv 2000. MB-08932. Tellimise nr. 1790.

Trükikoda «Kiir», Viljandi, V. Kingissepa 31.

Trükipaber nr. 2 — Kohila Paberivabrik

Hind 10 kop.

1—2—4

10 kop.

A-27978

TÜ RAAMATUKOGU
1 0300 00446351 1